PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini – 1 leu

O aventură modernă

Destinul „echipei de aur"

Prima dragoste

Ciudatele înrîuriri ale Cosmosului

Explozia medicamentelor

17

ANUL XXVI
(1310)
24 APRILIE 1970

Primul contact cu marea...

Foto : F. Grimberg (A.P.N.)

Pentru îngrijirea sănătății, omenirea cheltuiește sume uriașe. Într-adevăr, sănătatea costă scump, atît datorită necesității întreținerii de către stat a unui vast corp de specialiști sau sistemului de consultații în cabinete medicale particulare, frecvent în majoritatea regiunilor globului, cît și uriașului sortiment de medicamente care a invadat piața și costului lor uneori foarte ridicat, mai ales atunci cînd este vorba de produse noi. Dar să deschidem puțin dosarul medicamentelor și al produselor farmaceutice, problemă care interesează astăzi întreaga umanitate.

Documentar

EXPLOZIA MEDICAMENTELOR

S-a stabilit că în regiunile cele mai dezvoltate ale globului fiecare om cumpără, în medie, 24 de cutii de medicamente, cu un conținut de 28 de doze, ceea ce înseamnă că, zilnic, ingerează conținutul a 1,8 comprimate, ampule, capsule etc. Mai mult, statisticile arată că, în medie, „consumația" medicală se dublează la fiecare zece ani și că înăuntrul acestui ansamblu folosirea farmaceuticelor ocupă un loc privilegiat. În felul acesta producția industriei de medicamente crește și ea mereu, iar întreprinderile de produse farmaceutice ajung să dețină în multe țări un loc din ce în ce mai important în cadrul industriei chimice. În ce privește bugetul familial, de vreo douăzeci de ani încoace în unele țări partea rezervată sănătății a ajuns să rivalizeze cu sumele destinate alimentației, chiriei sau cele rezervate activității în timpul liber. În alte țări sumele cheltuite pe medicamente au ajuns să concure sumele investite în aparatele de radio și de televiziune. Și sfîrșitul creșterii, umflării cheltuielilor farmaceutice e greu de prevăzut, mai cu seamă că nenumărați factori continuă să concure pentru a asigura consumului de medicamente o progresie tot mai importantă.

Medicamentul: bun de consum

Dar care sînt factorii care împing la absorbirea unor droguri din ce în ce mai variate și în cantități din ce în ce mai mari? În primul rînd vîrsta: consumul farmaceutic, arată statisticile, este foarte mare pînă la vîrsta de 2 ani, scade între 2 și 20 apoi curba merge crescînd pînă la sfîrșitul vieții, persoanele vîrstnice consumînd o cantitate de aproximativ trei ori mai mare decît copiii. Or, ceea ce caracterizează actualmente într-o serie de țări piramida vîrstelor este tocmai lărgirea la bază și la vîrf: în 1938, de pildă, indivizii de peste 65 de ani reprezentau în general 9,9% din ansamblul populației, pentru ca în 1978 ei să reprezinte 14,1%, consecință directă a progresului medicinii și medicamentelor. Tot datorită acestui progres, din 1938 încoace durata vieții a crescut în medie în țările dezvoltate de la 55,9 la 68 de ani pentru bărbați și de la 61,6 la 75,1 de ani pentru femei. Grație medicamentelor a scăzut simțitor și mortalitatea infantilă, iar mii și mii de oameni s-au văzut salvați datorită preparatelor antituberculoase.

Un alt factor este sexul: femeile consumă mai multe medicamente decît bărbații și trăiesc mai mult decît ei, mortalitatea feminină fiind deseori inferioară cu 50% celei masculine.

Dar categoriile profesionale reprezintă unul din cei mai puternici factori ai consumului farmaceutic. S-a constatat astfel că muncitorii cheltuiesc mai puțin pentru medicamente, după care urmează la rînd persoanele ocupate în agricultură, cele cu profesii independente, funcționarii, inactivii, (tinerii și pensionarii), cadrele medii și, în fine, cele superioare. Ceea ce înseamnă că, cu cît nivelul de viață este mai ridicat, cu atît oamenii cumpără mai multe medicamente, se îngrijesc mai bine. E un fenomen care, pretutindeni, însoțește creșterea bunei stări economice și sociale dacă aceasta există, ca și consumul de electricitate sau de hîrtie. Consumul de medicamente, modul de îngrijire a sănătății, este influențat și de categoria profesională căreia îi aparține un individ sau altul, de modul de viață și evoluția culturală. Într-adevăr, în multe țări s-a constatat că există un număr mult mai redus de afecțiuni, dat fiind că urbanizarea face să crească consumul de farmaceutice pe cap de locuitor, creșterea aceasta fiind, pînă la un anumit punct, legată de importanța orașelor.

În ce privește evoluția culturală, ea urmează evoluția modului de viață, făcîndu-i pe indivizi conștienți de importanța sănătății lor și de posibilitățile ce le stau la îndemînă pentru a acționa pozitiv asupra ei. Prin eficacitatea lor, medicamentele permit astăzi omului să se elibereze de cea mai neînsemnată suferință dar, mai cu seamă, îl prezervă împotriva maladiilor.

„Noile" medicamente: o manevră de laborator

Cum am văzut, creșterea numărului de medicamente, a sortimentelor antrenează după sine o puternică creștere a cheltuielilor farmaceutice. Motivul este cît se poate de simplu: dacă ele sînt cu adevărat medicamente noi — și nu cumva copii mai mult sau mai puțin deghizate ale altor laboratoare concurente, sistem practicat deseori în Occident — ele tratează afecțiuni față de care pînă atunci medicina era neputincioasă și oamenii le cumpără deoarece astfel ele lărgesc „gama" îngrijirilor ce trebuie acordate maladiilor. Aceasta însă costă, deoarece medicamentele sînt din ce în ce mai complexe

necesitînd studii, cercetări și experimentări care cer termene din ce în ce mai lungi. Din 4—5 000 de molecule noi descoperite în laborator, numai 3—4 pot apărea, de pildă, pe piață sub formă de medicamente, iar de la descoperirea lor și pînă la comercializare trec uneori doi-trei ani. Dar nu toate medicamentele sînt de acest tip. În unele țări, ele nu sînt — sub un nou ambalaj, sub un nou nume — decît înlocuitori ai unor produse vechi și nu posedă un efect terapeutic superior medicamentului pe care l-au înlocuit. E o practică, o manevră folosită de laboratoare pentru a pune prețuri noi, menite să le aducă noi beneficii. De aici și creșterea cheltuielilor farmaceutice, al căror val crescînd autoritățile medicale din unele țări se străduiesc acum să-l îndiguiască prin diverse măsuri.

Primejdiile supraconsumului

Dar aceasta nu este totul. Trebuie schimbată și mentalitatea unor indivizi, destul de numeroși care, abuzînd de medicamente, se trezesc față în față cu primejdiile supraconsumului. Dorința de sănătate a unor indivizi, susțin o seamă de medici, se transformă, cu timpul, în „dorința" de a fi bolnav. Oamenilor încep să li se pară suspect că sînt sănătoși, așa încît nu vor să piardă prilejul de a se simți și mai bine oferindu-și un medicament. Dacă astăzi omul cu adevărat bolnav consideră că e cît se poate de firesc să-și îngrijească sănătatea, mulți inși sănătoși regretă că nu sînt declarați bolnavi, deoarece consideră că totuși nu se poate să nu sufere de ceva, că medicii nu se pricep și, în consecință, îl lipsesc de binefacerile medicamentelor. Sînt mulți apoi și aceia care au tendința să considere că medic priceput este numai cel care prescrie o rețetă complicată, care recomandă o sumedenie de medicamente. Numai cu o astfel de rețetă în buzunar au convingerea că sînt în afară de orice pericol, deși încă nici n-au cumpărat și început să consume medicamente! Încît nu e de mirare că medicii reușesc deseori să-i vindece pe bolnavii închipuiți prin metoda placebo.

Mentalitatea aceasta costă însă scump. În primul rînd costă sănătatea, deoarece consumul inutil, ca și supraconsumul de medicamente creează serioase inconveniente. În majoritatea cazurilor, medicamentele sînt substanțe toxice; chiar ingerarea fără noimă a banalelor barbiturice poate da naștere la numeroase intoxicații, care le depășesc ca număr pînă și pe cele provenite din consumarea ciupercilor otrăvitoare. Ca să nu mai vorbim de zecile de mii de intoxicații acute care, anual, în numeroase țări, necesită spitalizare, precum și de intoxicațiile cronice sau de toxicomanii (L.S.D., felurite droguri nocive, tranchilizante și neurosedative de toate categoriile).

Așadar, printre cauzele care contribuie la creșterea consumului farmaceutic, în special de medicamente „noi", cea mai importantă, poate, dintre toate este încăpățînarea bolnavului. Într-adevăr, mai toți suferinzii doresc să-și procure și să folosească ultimele antibiotice sau diferite alte preparate proaspăt ieșite din laboratoare, deși în majoritatea cazurilor medicii nu le consideră neapărat indicate. Nu de mult, un practician din Occident a declarat, cu prilejul unui sondaj, că dacă s-ar mărgini să prescrie pacienților numai medicamente obișnuite clienții nu i-ar mai călca pragul cabinetului.

Și mai e un aspect al problemei: în ultimul timp se constată un fenomen îngrijorător: suferinzii închipuiți, dar și cei reali, devin din ce în ce mai puțin receptivi la sfatul medicului. Saturați cu fel de fel de noțiuni medicale, culese la întîmplare din ziare și reviste, sau din însăși reclama farmaceutică, ei pretind deseori că se pricep la boli mai bine decît medicii, ignorîndu-le recomandările. Încît s-ar părea că moda începe să aibă un cuvînt greu și asupra remediilor, întocmai ca asupra toaletelor vestimentare. Dar să dăm cîteva exemple despre pericolul pe care-l reprezintă medicamentomania. La insistențele unui bolnav internat într-un sanatoriu, medicii au acceptat să-i administreze zilnic șase tipuri de medicamente, tratament care a durat trei luni. Rezultatul? Bolnavul închipuit s-a îmbolnăvit de-a binelea, prezentînd tremurături ale limbii și mîinilor și dese simptome de halucinație. Pentru alții, consumul de medicamente scumpe, „eficace", la modă, reprezintă un mod de afișare a... nivelului de trai. A fost cazul unui pacient care, deși i s-a propus întreruperea tratamentului ca nemai fiind necesar, a refuzat. Consecințele au fost că acum nu mai poate trăi fără remedii.

În loc de hapuri, electricitate?

Pe drept cuvînt, se ridică întrebarea: cît timp va dura această explozie a medicamentelor? După părerea unor specialiști s-ar putea că într-un viitor nu prea îndepărtat mijloacele chimice de combatere a bolilor să fie înlocuite, măcar în parte, de cele fizice, cu rezultate dintre cele mai fericite pentru pacienți. Să ne referim, de pildă, la tranchilizante, aceste „pilule ale fericirii", pe care mulți le consumă în mari cantități, dar care în caz de abuz își vădesc un efect cu totul contrar. Se pare că banalele tranchilizante au și început să fie înlocuite de efectele electricității asupra organismului uman. Specialiștii au constatat că un curent ușor poate modifica în bine starea individului, încît acesta în loc să mai recurgă la diverse pilule, va solicita farmacistului o cutiuță electrică. E vorba de un curent slab de ordinul a 1,5 miliamperi, sub o tensiune de cîțiva volți, transmis la craniu. În Uniunea Sovietică procedeul a început să fie folosit pe scară foarte largă, dacă ținem seama de cele 300 de clinici care-l practică. Medicii sovietici au ajuns la concluzia că electricitatea transmisă dinspre ochi spre ceafă, prin mijlocirea unor electrozi adezivi, poate vindeca numeroase mici neplăceri de ordin psihosomatic ca de pildă insomnia, stările nervoase, bîlbîiala etc. Motivul pentru care curentul care acționează asupra stării fizice a unui individ nu este neapărat de ordin electric, în sensul strict al cuvîntului: se pare că, pur și simplu, el stimulează circulația sanguină în creier, unde modifică echilibrul chimic și electrostatic. Efectul asupra stării personale este imediat observabil. De pildă, o persoană mohorîtă din cauza durerilor de cap își recapătă imediat buna dispoziție. Și invers, o persoană prea bine dispusă poate reveni, prin aplicarea curentului, la starea normală. Totul este în funcție de natura electrodului: negativ sau pozitiv. Experiențele continuă, dar medicii sînt de pe acum convinși că electricitatea va fi mult mai eficientă decît actualele hapuri din comerț, ea urmînd a fi experimentată și în vederea combaterii altor indispoziții și maladii ale organismului uman.

Numărul de vineri 1 mai 1970 al revistei noastre va fi pus în vînzare miercuri 29 aprilie a.c.

documentar documentar documentar documentar documentar documentar documentar documentar documentar documentar documentar documentar documentar documentar documentar documentar documentar

actualitatea

FOTOGRAFIA SĂPTĂMÎNII

Acest trofeu, o gigantică stea de mare, a fost capturat în apele Extremului Orient de biologul V. Lukin
Foto : V. Marikovski (APN)

COMPETIȚII

Raliul Londra — Ciudad de Mexico

La 19 aprilie ora 10,30 de pe stadionul Wembley din Londra s-a dat startul în raliul automobilistic Londra — Ciudad de Mexico, una din cele mai mari și mai dificile competiții din istoria sportului cu automobilul. Organizat de „Royal Automobil Club" și ziarul „Daily Mirror", raliul se bucură de participarea celor mai mari ași ai acestui sport. În total au luat startul 96 de echipaje din Anglia, Argentina, Australia, Polonia, S.U.A., Franța, U.R.S.S.

Traseul are 25 750 de kilometri și străbate 25 de țări din Europa, America de Sud și Centrală pînă în Ciudad de Mexico unde concurenții vor sosi în ziua de 27 mai. În Europa raliul urmează traseul Dover — München — Budapesta — Belgrad — Sofia — Titograd — Dubrovnik — Bergamo — Marsilia — Madrid — Lisabona. Pe tot acest parcurs sînt prevăzute numai două opriri — una de trei ore și alta de 12 ore. Porțiunea cea mai dificilă este, după părerea specialiștilor, autostrada din zona muntoasă a Iugoslaviei. La Lisabona, mașinile vor fi încărcate pe o motonavă care le va transporta pînă la Rio de Janeiro unde vor fi așteptate de echipajele care vor traversa Atlanticul cu avionul.

O dată debarcate în America, mașinile vor porni din nou la drum străbătînd rînd pe rînd Brazilia, Uruguay, Argentina, Chile, din nou Argentina, apoi Bolivia, Peru, Ecuador, Columbia. Aici, o nouă transbordare dar numai pentru 35 de echipaje, cele mai bune, care vor continua raliul prin Panama, Costa-Rica, Mexic sosind pe stadionul „Azteca" din Ciudad de Mexico în ajunul campionatului mondial. De altminteri însăși competiția poartă numele de „Raliul Cupei Mondiale".

Partea cea mai dificilă din traseu va fi cea de pe continentul sud-american.

Fără cuvinte Desen de **N. Kalughin**

Sportivii vor trebui să lupte acolo cu deșertul, căldura tropicală și frigul de la mari altitudini, ca să nu mai vorbim de lipsa de drumuri. În Bolivia și Peru mașinile vor urca pînă la o altitudine de 5 000 de metri deasupra nivelului mării. Viteza medie pe întreg traseul este de circa 100 de kilometri pe oră.

Am amintit mai sus că la raliu participă și mașini sovietice. Cele cinci echipaje din U.R.S.S. s-au înscris cu mașini de serie „Moskvici-412". Concurenții occidentali folosesc pentru raliuri mașini care n-au nimic comun cu automobilele de serie. „Moskvici"-urile au fost luate de pe banda rulantă, dar îmbogățite cu o serie de detalii care le-au făcut mai rezistente. Li s-a adăugat, de pildă, o protecție metalică pentru motor și rezervorul de benzină, un dispozitiv de remorcare, farurile sînt prevăzute cu plasă de protecție etc.

CE SE DISCUTĂ

Computerul ajută la slăbit

Care-i rețeta optimă pentru a slăbi ?

La această întrebare neliniștitoare, care interesează milioane de oameni de pe tot globul, a început să răspundă de cîtva timp o mașină de calcul. Programatorii pornesc de la principiul că important nu e atît cît mănîncă omul, ci ce mănîncă. Computerul a fost astfel programat pe baza ultimelor cercetări științifice și furnizează celor interesați „un tablou de marș" cotidian, cu rețetele, orariile și exercițiile cele mai potrivite spre a-i ajuta să-și regăsească forma.

Procedura e foarte simplă. Cel interesat completează un chestionar cu date personale : vîrsta, sexul, greutatea, înălțimea, eventuale maladii, profesiunea, sportul sau alte exerciții practicate. Fișa e introdusă într-un creier electronic și in cîteva secunde acesta transmite răspunsul.

Dar iată două mostre de răspunsuri.

Pe un ins rotofei, de treizeci și cinci de ani, computerul l-a consiliat : „Cumpărați în primul rînd o bicicletă și străbateți cel puțin cinci kilometri pe zi. Atenție la băuturile tari. Pentru micul dejun un pahar de lapte și fructe proaspete. Timp de două luni, dacă puteți, săriți peste a doua masă. La cină : supă subțiată cu apă, carne, legume fierte și iar fructe".

Pe o femeie de patruzeci de ani, în plină expansiune, a sfătuit-o : „Renunțați imediat la pastele făinoase, pînă la ultima limită a rezistenței. Iar dacă simțiți că foamea v-ar putea ispiti, țineți totdeauna la îndemînă un morcov crud pe care să-l mîncați fără grabă".

STATISTICI

Calorii, kilowați, televizoare...

O statistică recentă privind 22 de țări capitaliste din Europa, America de Nord și Asia, scoate la iveală cîteva date interesante, unele dintre ele chiar surprinzătoare.

Astfel, Irlanda — țară cunoscută de secole ca avînd un nivel de trai scăzut și o populație subnutrită — se află pe primul loc în ceea ce privește numărul mediu de calorii consumate zilnic pe cap de locuitor : 3470 (calculul a fost făcut numai pentru caloriile oferite de hrană, nu și pentru cele furnizate de băuturile alcoolice). Este urmată de Olanda și Franța (3170), Danemarca (3150), Statele Unite (3140) ș.a.m.d. Pe locul ultim din cele 22 de state se situează Japonia, cu o medie de 2470 calorii zilnice pe cap de locuitor.

Recordul în materie de consum de electricitate revine în schimb Norvegiei, cu fantastica medie anuală de 13.354 kilowați-ore pe cap de locuitor : explicația rezidă în numărul foarte mare de cursuri de apă folosite pentru a pune în funcțiune turbinele hidrocentralelor. Deși plasate pe locul al doilea, S.U.A. nu consumă nici pe jumătate cît țara fiordurilor : 6532 kW/h. Urmează apoi Elveția (3475) și Marea Britanie (3461).

Cea mai slab populată nu numai printre cele 22 de țări, ci pe întreg continentul european, este Islanda cu 2 locuitori pe km². Densitatea cea mai mare o are Olanda (379), urmată de Republica Federală a Germaniei (242), Anglia (227), Italia (179), Franța (91) etc.

În domeniul venitului național brut, pe locul 1 printre țările capitaliste ale Europei se află Suedia. Vin apoi la rînd Elveția, Danemarca, Franța, Norvegia, Irlanda, R. F. a Germaniei etc.

Tot datele statistice mai arată că Republica Federală a Germaniei se situează în frunte la capitolul exporturi, întrecînd cu sută la sută Franța și cu aproape 50 la sută Marea Britanie. Suedia este însă din nou lidera clasamentului european în materie de număr al televizoarelor și al automobilelor raportat la totalul populației (pe locul 2 la televizoare e Anglia și la automobile e Franța), precum și în alte două domenii : bugetul consacrat învățămîntului și construcția de locuințe.

PROBLEME ȘI SOLUȚII

Cargoul „port-conteinere"

Problema amplasării produselor ce urmează a fi transportate în conteinere îi preocupă, firește, și pe specialiștii în transporturi maritime. Și pe bună dreptate, deoarece conteinerele asigură o manipulare facilă și rapidă a mărfurilor, evitînd pierderile de timp cauzate de transbordări.

Dar cum să fie rezolvată această problemă în sectorul naval ? Se pare că constructorii de nave au găsit o soluție prin elaborarea proiectului unei nave special concepute pentru suprimarea lungii și costisitoarei operații de îmbarcare și debarcare a mărfurilor în porturi. Construirea ei va face inutilă transbordarea încărcăturii sau a conteinerelor aduse pe chei de camioane pentru a fi instalate în calele navelor, precum și operațiunea inversă la sosirea la destinație. Camioanele încărcate cu conteinere vor intra direct în pîntecele navei prin mijlocirea unei pasarele basculante amplasate la pupa și suficient de largă pentru a lăsa să treacă două vehicule. În interior, cargoul port-conteinere va avea mai multe punți ce vor fi tot atîtea garaje suprapuse, iar rampe de acces, asemănătoare parcajelor terestre cu etaje, vor permite circulația de la o punte la alta. Și, pentru a se accelera și mai mult încărcarea, nava va fi prevăzută cu trei accese laterale suplimentare, practicate în cele două borduri. Aceste accese, inclusiv marea pasarelă de la pupa care va dirija vehiculele spre puntea centrală și va avea o placă turnantă pentru traficul interior spre punțile superioare și inferioare, vor asigura o îmbarcare și debarcare rapidă.

● concursul nostru ● concursul nostru

Kremlin. Masa de lucru a lui Lenin

10 În mai 1922 starea sănătății lui Lenin s-a înrăutățit. La începutul lunii octombrie el a revenit la Moscova și și-a reluat activitatea, dar din cauza muncii încordate starea sănătății sale a cunoscut o nouă înrăutățire. Ultimul discurs al lui Lenin a fost ținut de marele conducător la plenara Sovietului din Moscova în ziua de . . . .

Acordînd o atenție neslăbită răspîndirii ideilor marxism-leninismului, Partidul Comunist Român s-a preocupat de traducerea și editarea în țara noastră a bogatei opere a lui Vladimir Ilici Lenin. Indicați trei opere ale lui Lenin traduse în țara noastră în anii cînd partidul se afla în ilegalitate . . . .

Pentru a cinsti geniul lui Lenin, lupta sa revoluționară, Comitetul Central al Partidului Comunist Român a adoptat în luna . . . . o hotărîre specială. Indicați trei din acțiunile desfășurate în țara noastră cu prilejul aniversării centenarului nașterii lui Vladimir Ilici Lenin . . . .

Bonul de concurs în pag. 10-a

concursul nostru ● concursul nostru ●

O AVENTURĂ MODERNĂ

Cu săniile din Alaska la Polul Nord

În a 464-a zi a călătoriei, exploratorii au zărit țărmul. Nu era însă insula Spitzbergen de Vest, către care se îndreptau. Totuși era uscat, pămînt ferm și nu gheață perfidă. Iar după o cercetare atentă a hărții au stabilit că mica fîșie de uscat avea și un nume: Small-Blackboard sau, în norvegiană, Vesle-Tavlejö. Între banchiza care înainta încet în derivă spre nord-vest și pămînt erau circa o sută de metri de gheață fărîmițată, minată, nu se putea ști încotro, cu o viteză de cîteva noduri

Herbert Wooley, conducătorul expediției, visase să pășească altfel pe uscat. Cu toate acestea, după cîteva clipe de gîndire, le ceru lui Roy Curner și Ken Hedges care, cu cîinii lor, erau mai aproape de insulă, să încerce să ajungă pe uscat. La urma urmei de ce n-ar fi pus acolo capăt călătoriei? Era evident că nu mai puteau ajunge pînă la așezarea Longjerbien, punctul final al temerarei expediții. Căci oceanul începuse să se dezghețe. Venise primăvara. Timp de trei luni fugiseră de primăvară, de razele soarelui, de ghețurile care se topeau. Fugiseră de primăvară, dar și înaintea ei, dat fiind că cei patru exploratori polari se îndreptau acum cu cele patru atelaje de cîini spre sudul Polului Nord.

Acum doi ani, cînd am discutat cu Wooley planurile proiectatei sale expediții transarctice, și el și noi ne imaginasem cu totul altfel sfîrșitul călătoriei. Wooley era plin de optimism, de încredere în el însuși și în prietenii lui. Lăsa impresia că partea cea mai grea și fusese depășită. Izbutise să-și impună ideea unei expediții cu atelaje de cîini la Pol, să obțină banii necesari, echipamentul și animalele. Aceste pregătiri îi răpiseră aproape patru ani.

Discuția noastră avea loc în biroul președintelui Societății regale de geografie. Amfitrionul, arheolog celebru, autor al unor interesante lucrări despre descoperirile din deșertul Nubiei, se simțea parcă jenat în fața interlocutorilor străini din pricina volubilității exagerate, după părerea lui, a lui Wooley.

Dar acesta ardea de nerăbdare să pornească la drum. Nici în birou nu mai putea sta pe loc; se ridica mereu de pe scaun și măsura uriașa încăpere cu pași iuți ca să se destindă. Scund și vînjos, conducătorul viitoarei expediții avea ochi negri, nas cîrn și barbă deasă, cum îi șade bine unui explorator polar.

Discuția noastră era foarte însuflețită, vivace: de la hărțile atîrnate pe pereți alergam spre cele întinse pe mese. Harta invariabil albastru-închis a banchizelor în derivă din bazinul polar era străbătută de o linie punctată roșie — itinerarul expediției. Herbert ne-a explicat amănunțit că traseul fusese stabilit în așa fel încît în cea mai mare parte a drumului ghețurile vor trebui să-i transporte singure în direcția dorită. Din graficul expediției reieșea că Wooley era convins de precizia graficului banchizelor. Prima decadă a lui februarie 1968 — startul de pe Capul Barrow din Alaska, 1 octombrie — popas la Polul Nord, prima decadă din iunie 1969 — finișul în așezarea Longjerbien (Spitzbergen).

Wooley ne-a descris apoi cu lux de amănunte programul științific al expediției. Exploratorii urmau să facă de patru ori pe zi observații sinoptice. În timpul popasurilor de iarnă și vară trebuiau să cerceteze radiația solară și dinamica învelișului de gheață, să studieze caracteristicile mișcării în derivă a banchizelor, să facă măsurători glaciologice etc. etc. În plus Wooley spera să capete răspuns și la o întrebare care-i preocupă de mult pe zoologi: „Cu ce se hrănește totuși ursul alb în cursul lungii nopți polare dacă — a observat el amuzat — excludem din rația lui exploratorii polari ?"

Cel mai important punct al programului științific urma să fie, însă, studierea problemei supraviețuirii. După cum se știe, de cîțiva ani deasupra Arcticii există curse aeriene de pasageri. Prin urmare, nu sînt excluse nici eventuale aterizări forțate pe gheață. Wooley dorea să afle ce echipament ar fi mai potrivit de luat la bordul avioanelor, cum ar trebui să fie organizate echipele de salvare.

— Arctica e bine studiată prin intermediul stațiunilor polare, a observat el. Dar la unele întrebări se poate primi răspuns numai „din mers".

Istoria cercetării bazinelor polare a consemnat într-adevăr multe cazuri cînd exploratorii au murit numai din pricină că nu s-au putut acomoda unii cu alții, din cauza singurătății, a solicitării nervoase, a fricii de „tăcerea de gheață".

— Evident, a continuat Wooley, nouă ne va fi mai ușor. Vom ține o legătură permanentă prin radio cu țara. Chiar eu am să mă ocup de stația de radio. Dar țineți seama că vom fi numai patru inși și că timp de un an și jumătate va trebui să trăim complet izolați. Cum vor evolua relațiile dintre noi? Sîntem, e adevărat, exploratori polari încercați. Totuși în stațiile polare există un anumit confort și mai multă lume. Încît noi vom face acum, în zorii călătoriilor interplanetare, și un util experiment psihologic.

„Trenul cu 8 cîini-putere" a pornit la drum

— Nu credeți că există o anumită doză de risc în această întreprindere? — l-am întrebat prudent.

— Risc? Evident că există, ne-a răspuns Wooley. Nici nu s-ar putea altfel! Iar dacă n-ar fi nici n-ar merita să pornim într-o asemenea expediție. Oricum, va fi o aventură autentică.

I-am cerut îngăduința ca, după terminarea expediției, să-i publicăm jurnalul în „Vokrug sveta".

— Nu depinde de mine, ne-a spus Wooley. Fiecare cuvînt pe care-l voi scrie va aparține ziarului „Times". Va trebui să așteptați pînă cînd el va publica mai întîi jurnalul.

Sindicatul de presă al lordului Thompson, proprietarul ziarelor „Times", și „Sunday Times", a obținut monopolul asupra publicării materialelor expediției investind în temerara întreprindere o sumă importantă. Societatea regală de geografie n-a putut găsi cele 54 000 de lire sterline necesare pentru finanțarea cursei transarctice. O parte din această sumă a fost obținută din „donațiile benevole" ale unor firme care socoteau că expediția avea să fie un excelent mijloc de a face reclamă produselor lor. Dar principalul contribuitor și, într-un anumit sens, organizatorul călătoriei a fost ziarul „Times".

De altfel, tutelarea de expediții este o trăsătură caracteristică pentru presa engleză. Am putea cita, de pildă, participarea Fleet-Street-ului (strada din Londra unde se află redacțiile celor mai mari ziare — N.R.) la expedițiile lui Shackleton, Scott, Fox. În ultimii doi-trei ani, finanțarea a diverse expediții a luat și mai mari proporții. Ca să nu rămînă în urma concurenților în goana după cititori, fiecare mare ziar londonez a socotit de cuviință să patroneze o călătorie pe uscat sau pe mare. Evident, mai atractive decît expedițiile științifice serioase sînt cele cu caracter competitiv. „Observer", de exemplu, finanțează tradiționalele regate pentru iachtsmenii solitari pe Atlantic. „Sunday Times" a instituit premii fabuloase pentru participanții la cursele de ambarcațiuni cu pînze în jurul lumii. „Daily Express" patronează raliuri automobilistice de lungă durată. „Daily Mail" — curse aeriene între turnul de televiziune din Londra și Empire State Building din New York. „People" oferă cititorilor reportaje despre călătorii pe Amazon în nave cu pernă de aer etc.

Cu cît riscul e mai mare, cu atît mai bine. De aceea organizatorii competițiilor pe mare sau pe uscat tolerează participarea la ele a unor călători nu prea experimentați ori chiar slab pregătiți. Dacă se întîmplă cumva ceva — și s-a întîmplat de multe ori — există posibilitatea organizării unor expediții de căutare a naufragiaților cu ajutorul aviației și marinei militare. În toate cazurile, deci, material bogat, senzațional pentru ziare!

Cu cîinii... la Polul Nord. De ce doresc să întreprindă o asemenea călătorie? Aceasta a fost cea mai frecventă întrebare pusă exploratorilor înainte de start.

— Noi înșine socotim întreprinderea noastră în primul rînd o aventură în sensul bun al cuvîntului, ne-a spus Wooley la despărțire.

— Dorim să verificăm teoria omului de știință american Raymond Bernard care afirmă că la Polul Nord ar exista un orificiu spre centrul Pămîntului de unde își iau zborul „farfuriile zburătoare", a declarat el glumind, cîteva zile după aceea pe aeroportul din Londra.

Cu același umor tipic englezesc a răspuns ziariștilor și Allan Gill:

— Eu personal plec ca să scap de proștii care mă întreabă: „De ce participi la expediție ?"

De altfel, un eventual concurs pentru cea mai ineptă întrebare ar fi fost cîștigat, probabil, de o ziaristă canadiană care l-a întrebat pe Wooley dacă nu socotește cumva că, străbătînd pe jos Oceanul Înghețat de Nord, va deveni un al doilea Isus Christos?

Faceți cunoștință cu...

Herbert Wooley care s-a născut cu 33 de ani înainte de această discuție. În 1954, flăcău de 20 de ani, a participat la prima-i expediție antarctică. După ce a lucrat doi ani și jumătate ca geodezist în Peninsula Antarctică (Graham), s-a întors acasă prin America de Sud, folosind exclusiv mîna dreaptă spre a opri mașini întîlnite în cale. O parte din drum a făcut-o cu piciorul pe potecile Anzilor, iar 1 300 de kilometri i-a parcurs cu un canoe, coborînd pe rîul Magdalena. În 1960 a fost pe Spitzbergen, iar în anul următor din nou în Antarctica, în cadrul unei expediții neozeelandeze în Țara Regina Maud. Cu prilejul semicentenarului descoperirii Polului Sud de către Amundsen, a escaladat ghețarul Axel Heiberg. Întors în 1963 în Anglia, a început imediat pregătirile pentru o călătorie transarctică cu un atelaj cu cîini, iar următoarele două anotimpuri propice le-a petrecut în cadrul unor expediții de antrenament și explorări în Groenlanda și Alaska.

— Wooley e un romantic și degeaba încearcă să-și ascundă acest defect, spun despre Herbert prietenii. Cartea despre Antarctida a scris-o mai întîi în versuri albe și abia după aceea a transcris-o în proză.

Glaciologul Roy Curner, doctor în științe geografice, a lucrat aproape cinci ani în Antarctida, ultima dată chiar la Polul Inaccesibilității. E cel mai înalt și cel mai blond dintre membrii expediției și singurul dintre ei care a izbutit ca în răstimpurile dintre perioadele petrecute la Pol să-și înjghebeze un cămin. Familia lui urma să sporească în momentul cînd expediția se pregătea să pornească la drum. Încît Roy l-a rugat pe Herbert să amîne cu cîteva zile startul. Și în timp ce atelajul lui era transportat la Barrow, conducătorul științific al expediției a petrecut, în orașul american Columbus, cîteva zile împreună cu fetița nou-născută.

A. Efremov
M. Kondratiev

(Va urma)

PROZĂ

O descoperire unică

Ca orice om care încearcă să înțeleagă tainele firii, caut și eu analogii. De aceea mă cufund în amintiri și scormonesc istoria. Columb a descoperit America. Arhimede — legea care-i poartă numele. Galileu niște stele și încă ceva. Cutat Bebia, vecinul meu, curiozitățile soției sale. Newton legea gravitației. Iar Tanea noastră, cea de nouă ani, un joc, care se cheamă „lănțișorul" sau „cîrnăciorul".

Și nimeni, nimeni pe lumea asta, n-ar putea spune care anume din aceste descoperiri e mai importantă, deoarece fiecare dintre ele e unică. Și, în plus, orice descoperire genială pare, în retrospectivă, extraordinar de simplă. De la sine înțeles. Intrucît însă ultima dintre descoperirile enumerate mai sus este și cea mai puțin cunoscută, am să mă ocup mai ales de ea.

Așadar, Tanea, fetița noastră, a fost internată la spital. A fost internată, cum au spus medicii, din pricina amigdalelor și, mai exact, pentru îndepărtarea lor. Era pentru prima oară în viața ei într-o asemenea situație.

Evident, familia a trăit din plin evenimentul. O operație e totuși o operație. În ziua aceea eram toți ca opăriți...

Dar totul a decurs cum nu se poate mai bine: glandele cu pricina au fost extirpate fără nici un incident. Tanea a dovedit mult sînge rece, iar cele șapte zile de după operație au trecut și ele foarte banal.

După aceea a mai stat trei zile în casă, cu interdicția de a părăsi patul, și în toate cele trei zile ne-a vorbit tot timpul de un joc minunat, care se joacă la spital...

— Ce fel de joc? am întrebat-o noi.

— Un joc foarte frumos, ne-a răspuns Tanea, în șoaptă, așa de frumos, așa de frumos...

— Cum îi spune?

— Petea îi spunea „lănțișorul", iar Mașa „cîrnăciorul".

— Care Petea?

— Băiețașul din salonul doi.

— Și care Mașa?

— Care stătea în patul de lîngă mine. Cumpărați-mi și mie jocul. Se găsește de vînzare peste tot.

— Cum să întreb de el? „Lănțișorul"?

Pentru orice eventualitate, Tanea ne-a sfătuit să întrebăm și de „Cîrnăciorul".

Dar în nici un magazin n-am găsit un joc cu asemenea nume. Tanea era, însă, foarte nerăbdătoare. Era un joc foarte frumos. Foarte nostim. Neobișnuit. Se juca la spital. Într-un cuvînt, o minune de joc.

Trei zile. Of, ce lungi au fost aceste trei zile! Jocul era de găsit în orice magazin. Așa-i spuseseră și Petea și Mașa și toți, toți ceilalți. Era destul să-ți arunci privirile spre rafturi ca să dai numaidecît de el. De jocul ăsta minunat, de „lănțișorul" ăsta, de „cîrnăciorul" ăsta. Era atît de neobișnuit, încît nici nu putea fi explicat în cuvinte. Îl jucaseră ore în șir. Se putea juca toată ziua și toată noaptea. Era cel mai bun, cel mai hazliu, cel mai deștept joc.

Tanea, însă, n-avea ce face. Trebuia să aștepte.

Dar în a patra zi după întoarcerea de la spital, s-a dus triumfătoare la magazinul universal, însoțită de bunică. Magazinul e aproape de noi. Și s-a întors imediat, cu fața radiind de bucurie, strîngînd la piept cutia cu jocul.

Purta cutiuța ca pe un lucru de preț, așa cum se purtau odinioară icoanele făcătoare de minuni. Sufletu-i plutea pe valuri de bucurie. În clipa aceea sînt convins că semăna cu Columb, cu Bebia, cu Newton sau cu toții la un loc.

A așezat cutia pe masă.

Ne-a adunat în jurul ei.

Și cu toții am citit pe cutie: „Domino"

Asta era! Asta era jocul...

Tanea strălucea. Era fericită. Își pierduse răsuflarea, ca altădată Columb, ca Bebia. Ca Newton.

Pentru că așa ceva se întîmplă numai o singură dată în viață.

O carte-suvenir: coperta e din rogojină, literele sînt desenate de mînă, iar semnul de carte e un șnur din rafie de care atîrnă o opincă în miniatură

Foto: A.P.N.

Destinul papagalului

Uitați-vă drept în ochii mei și spuneți-mi fără sfială: credeți în destin? Indiferent care: orb sau cu vedere. Dacă nu-mi răspundeți, înseamnă că credeți. Iar dacă răspundeți „nu", înseamnă că tot credeți.

Și el credea. Și încă așa de puternic, încît niciodată nu s-a îndoit de destinul lui. Ședea în colivia-i de sîrmă galbenă, aproape aurie, și trăncănea din zori și pînă noaptea. Cînd îi atîrnam colivia într-un tufiș, atavismul îl făcea să se simtă în Australia. (Era vorba de un papagal gălbui, australian, cumpărat dintr-un magazin moscovit, de specialitate).

De la bun început, psihologia lui s-a vădit a fi simplă și clară: bizuindu-se pe plasa de sîrmă a coliviei, ignora cu desăvîrșire orice pericol. Nu-i reproșez această atitudine. Ba mi se pare chiar că, pe undeva, atitudinea lui era îndreptățită, deși îngîmfarea celor ce cred în destinul lor mă dezgustă. Această îngîmfare își găsea expresia în fiecare mișcare a papagalului, deși destinul lui avea înfățișarea pisicii, specializată în a ghici viitorul pe labele și aripile păsărilor. Și îl ghicea fără greș atunci cînd viața cîte unei păsări prostuțe trebuia să ia sfîrșit, proțăpindu-se nemișcată în fața apariției de basm, simțindu-i gustul cărnii pe limba-i lungă și roșie.

Unde stătea pisica? În subsol, desigur. Originea ei era cufundată în ceața necunoscutului. Ipoteza cea mai plauzibilă e că era o creație liberă a naturii ce se simțea la ea acasă în orice magazie sau cotlon. Pentru că pe lumea asta există și asemenea pisici, care nu visează decît la un culcuș pe o plapumă moale, dobîndindu-și hrana însîngerată prin truda lor de fiecare zi, lipsită adesea de orice noblețe.

Papagalul, care era aprovizionat din belșug cu semințe de ovăz, floarea soarelui, fărîmituri de pîine, coji pisate de ouă, săpun și alte delicatese, își putea îngădui să se consacre artei, cît era ziua de lungă. Cîntecul lui aducea mai degrabă cu scîrțîitul unei roți neunse, dar era totuși un cîntec. Cîntecul pe care îl putea scoate un papagal australian. Universul i se părea infim, întrucît nu cunoscuse niciodată altul. Dar, în definitiv, care-i baiul, de vreme ce întreaga noastră planetă nu-i decît o colivioară, în comparație cu universul galaxiilor infinite? Papagalul înțelegea foarte bine un lucru: un zero înmulțit cu orice altă cifră rămîne tot zero. De aceea nu are nici un sens să ceri un spațiu mai mare decît o colivie.

Pisica dimpotrivă, disprețuia colivia. Cum poți trăi într-un asemenea loc și să mai și cînți pe deasupra? Ce fel de cîntece se pot naște într-o colivie? Sîrmele de alamă se împotriveau planurilor pisicii. De aceea, în sufletul ei, pisica blestema amarnic acest pustnic penat, deși pe chipul ei nu se putea citi una ca asta. Din cînd în cînd doar, închidea ochii și își spunea ce gustoasă trebuie să fie carnea de papagal. Dar colivia de alamă era inviolabilă. Și îi amintea parcă: „Pînă aici!".

În tot ceea ce am spus mai înainte nu-i, desigur, nimic deosebit: în lume se întîmplă zilnic, ba aș zice în fiecare minut, încleștări la care iau parte cel puțin doi combatanți. Cine învinge? Cine dă primul înapoi. Uneori lupta se termină cu scorul de 0:0. Și aș fi pus și eu capăt povestirii mele aici, cu multă plăcere, dacă viața nu mi-ar fi impus alt deznodămînt. Și încă unul tragic!

Iată-l, în cîteva cuvinte. Într-o seară, cînd se părea că în cameră nu e nimeni și ușa e bine închisă, papagalul a fost scos din colivie, pentru a-și dezmorți aripile. Dar destinul s-a răsucit brusc spre el, cu chipu-i neplăcut, înfigîndu-și ghearele în trupul lui și după ele — dinții. Și în mîinile Taniei au rămas numai cîteva pene galbene și moi, efemere ca și viața papagalului.

Am fost gata să plîng, împreună cu Tanea, la vederea penelor moi, ușoare și a pisicii asasine. Iar primul meu impuls a fost: să ucid infernala creatură. Dar am fost oprit la timp. Și de cine credeți? Da, de Tanea. Chiar de ea. Și atunci mi-am adus aminte de cuvintele profetului: „Fie-care își trăiește viața lui, iar viața fiecăruia e în puterea destinului".

Și împreună cu Tanea mi-am recăpătat stăpînirea de sine.

Gheorghi Gulia

IPOTEZE

Prototipul lui Fiodor Karamazov

Personajele din „Frații Karamazov" au atras atenția cercetătorilor literari din multe puncte de vedere, inclusiv din acela al stabilirii prototipurilor ce au putut servi, eventual, scriitorului, spre a creiona eroii săi. Pentru capul familiei, Fiodor Karamazov, au fost propuse, de pildă, în cursul anilor, mai multe variante. Una din ele a fost avansată chiar de fiica scriitorului, Liubov Fiodorovna, care socotea că Dostoevski l-a folosit drept prototip pentru Fiodor Karamazov pe propriul său tată.

Recent a fost propusă o nouă ipoteză, care crede a găsi confluențe foarte semnificative între un model și eroul romanului dostoevskian. Modelul ar fi un anume Dmitri Nikolaevici Filosofov, socrul unei militante a mișcării feminine din Rusia deceniilor șapte și opt ale secolului trecut. Personalitatea Annei Pavlovna Filosofova era binecunoscută pe atunci, iar activitatea ei, inclusiv numeroase date biografice, au fost înregistrate într-o seamă de lucrări memorialistice, din care a fost dedusă și noua ipoteză cu privire la prototipul lui Fiodor Karamazov.

Dmitri Nikolaevici Filosofov era cunoscut în toate cercurile pe care le frecventa ca un personaj tiranic și un depravat fără pereche. La moșia lui ținea un harem întreg, care-l însoțea în călătorii. La chefurile pe care le organiza, femeile erau silite să apară goale și erau puse să danseze astfel pe mese înșirate de-a lungul pereților. Se știe că, după moartea primei sale soții, Fiodor Karamazov și-a alcătuit și el un harem, a cărui existență n-a fost stînjenită nici măcar de cea de a doua căsătorie. Filosofov a fost și el căsătorit de două ori, ca și eroul lui Dostoevski.

Dar coincidențele nu se opresc aici. Filosofov a avut trei fii. Cel mai iubit dintre ei era cel mai tînăr, Vladimir. Acesta era foarte respectuos cu tatăl lui și nu i-a reproșat niciodată comportarea sa anormală. Singuru-i act de „nesupunere" era că își apăra cu îndîrjire castitatea, cu toate că tatăl lui îi considera atitudinea deplasată și ar fi vrut să-l vadă în alte ipostaze. Raporturile dintre Filosofov și fiul cel mai mic, ca și trăsăturile de caracter ale acestuia din urmă își găsesc o corespondență izbitoare în relațiile dintre Fiodor Karamazov și fiul lui mai mic, Alexei, de o castitate ieșită din comun, asemănătoare cu aceea a lui Vladimir Filosofov.

Și similitudinile continuă. Filosofov și-a dezmoștenit fiul cel mai mare, Nikolai, pe motiv că el și-ar fi primit drepturile bănești încă în cursul vieții sale, iar Fiodor Karamazov a făcut același lucru cu Dimitri, fiul său cel mai vîrstnic. Dușmănia dintre Nikolai și tatăl lui a mers atît de departe încît se părea că ei nu pot încăpea, amîndoi, pe pămînt. În scrisorile către Nikolai, Filosofov îl suspectează de intenția de a-l ucide; în aceeași ordine de idei, să ne amintim că Dimitri Fiodorovici exclamă, referitor la tatăl lui: „De ce să trăiască un asemenea om!".

În legătură cu aceasta, Anna Pavlovna Filosofova a notat undeva că socrul ei și-a provocat fiul la duel. Iar Fiodor Karamazov i se adresa astfel lui Dimitri: „Dacă n-ai fi fiul meu, te-aș fi provocat pe dată la duel, cu pistoalele, la o distanță de trei pași...".

S-ar mai putea cita și alte asemănări între cele două personaje, dar lista lor ar fi prea lungă. În același timp, s-ar putea ridica întrebarea: cum a intrat Dostoevski în posesia acestor date? Anumite izvoare arată, în mod neîndoielnic, că Anna Pavlovna a fost bună prietenă cu scriitorul. Ea îl socotea pe Dostoevski „duhovnicul ei moral". „Îi mărturiseam totul, toate tainele sufletului meu și în cele mai grele clipe ale vieții mele el m-a liniștit", scria ea. Așa încît nu-i de mirare că scriitorul a putut cunoaște și amănuntele privitoare la socrul ei.

O altă întrebare, de astă dată în legătură chiar cu ipoteza de mai sus, ar putea fi formulată cam așa: avea nevoie Dostoevski de acest prototip și, în general, a folosit el prototipuri pentru opera sa? Dar la această întrebare nimeni n-ar mai putea răspunde cu certitudine.

AFORISME

Despre dragoste

Dragostea înfrumusețează nespus viața. Ea silește natura să înflorească, culorile să joace, cîntă melodii nemuritoare, dansează dansuri mărețe.

A. Lunacearski

Pasiunea îl face înțelept pe cel mai prost dintre oameni și îl prostește pe cel mai deștept.

Seneca

Dragostea este singura pasiune care nu recunoaște nici trecut nici viitor.

Balzac

CIBERNETICĂ

De la maşină la sistemul om-animal-maşină

După cum se ştie, bionica se ocupă cu crearea de „modele", adică analoge mecanice ale sistemelor biologice vii. Nu s-ar putea utiliza însă şi maşinile existente, legile care le comandă pe grupe, familii şi asociaţii în vederea modelării de sisteme vii? Cu aceste probleme, opuse celor care formează obiectul bionicii, se ocupă o foarte tînără ramură a ştiinţei — antibionica. În cazul ei „anti" nu mai are însă sensul cuvîntului grecesc **contra**, ci mai degrabă înţelesul de continuare a bionicii.

Maşinile care alcătuiesc sisteme de utilaje tehnologice sînt relativ tinere şi de obicei specializate. Ele au misiunea de a prelucra fie fluxuri de materiale, fie de energie sau de informaţii. Este adevărat că uneori trec prin maşini cîte două sau chiar toate trei fluxurile, dar acest lucru se întîmplă rar.

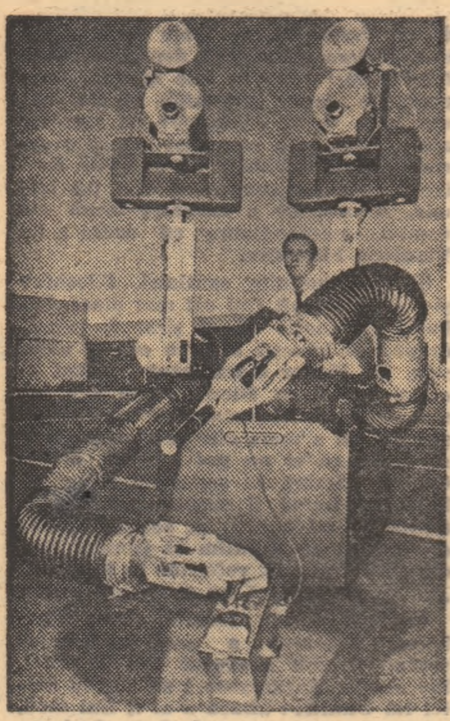

O importantă treaptă spre sistemul om-maşină

Spre deosebire de maşini, sistemele biologice prelucrează de obicei toate fluxurile — de materiale, energie şi informaţii. Un răpitor, de pildă, trebuie să-şi caute hrana, ceea ce înseamnă prelucrarea informaţiilor, să alerge şi să se încaiere cu prada, ceea ce semnifică prelucrarea energiei şi în sfîrşit să mistuie hrana, cu alte cuvinte să prelucreze materialul.

Metodele bionicii şi antibionicii seamănă în multe privinţe, dar în altele se deosebesc. Pentru rezolvarea problemelor legate, de pildă, de evoluţia selecţiei sau de modificarea eredităţii ar putea fi foarte utile modelele mecanice ale speciilor şi soiurilor sistemelor vii. Fireşte, cu o condiţie, abordarea statistică a fenomenelor. În toate încercările de pînă acum de a modela sisteme vii — de la prima figurină executată din argilă sau de la primul chip desenat cu cărbunele pe un perete de peşteră pînă la cei mai moderni roboţi — natura statistică a sistemelor a fost involuntar nesocotită. Ar fi însă raţional să se construiască, să zicem, 100 000 de roboţi pentru a studia noile proprietăţi calitative ce ar putea surveni la trecerea „cantităţii în calitate"? Evident, nu. Pentru descoperirea acestor noi calităţi nu e nevoie să se construiască astfel de modele mecanice. Orice maşină şi obiect de uz curent, fabricate de om şi folosite vreme îndelungată, pot juca acest rol de „robot elementar".

Mai mult, toate maşinile, dispozitivele şi obiectele de uz curent fabricate de om sînt produsul unei selecţii. Ba, cu unele rezerve, se poate vorbi chiar despre o „selecţie artificială" nu numai la fiinţele vii care îl înconjoară pe om, ci şi la obiecte. Trebuie însă să tragem de aici concluzia că aşa şi-a condiţionat omul microflora ciupercilor, bacteriilor şi virusurilor din organismul său? Din nou nu. Căci e prea puţin probabil că în acest caz să fi fost vorba de o „selecţie artificială" fiindcă omul nu avea de unde să ştie cum se va adapta microflora la medicamente, de pildă. Şi acelaşi lucru se poate afirma şi despre locuinţă şi mobilă.

În modelarea mecanică statistică a sistemelor vii se cer studiate în primul rînd legile care comandă mulţimile, seriile, familiile, ierarhiile diverselor maşini şi aparate. Toate acestea sînt strîns legate unele de altele şi în cursul unei lungi perioade au fost supuse acţiunii mai multor factori de selecţie. De aceea ele sînt într-un fel soluţii optime materializate ale unor probleme tehnologice legate de prelucrarea fluxurilor de energie, materiale şi informaţii.

Legile care comandă asociaţiile de maşini s-ar putea dovedi utile însă şi pentru înţelegerea unor legi mai complexe, care guvernează mulţimile şi sistemele biologice. Iar aflarea acestora din urmă ar îngădui probabil să se pună în lumină şi legile fundamentale caracteristice pentru ierarhii de sisteme şi mai complicate cum ar fi sistemele „om-maşină" sau „om-animal-maşină".

Studierea problemelor antibionicii care, împreună cu bionica, stau la baza psihologiei inginereşti permit să se creeze atît o biologie generală, cît şi o teorie a maşinilor, o ştiinţă despre maşinile artificiale şi naturale. Nu mai e departe de aceea timpul cînd omul va putea „construi" maşini biologice cu diverse grade de complexitate. De altfel de pe acum utilizarea metodelor antibionicii în teoria maşinilor îngăduie să se realizeze o clasificare raţională a maşinilor.

În sfîrşit, antibionica permite o simplificare a concepţiilor actuale asupra fenomenelor care se petrec în maşinile considerate drept transformatoare sintetizate ale fluxurilor de materiale, energie şi informaţii şi face posibilă descoperirea unor soluţii optime sau aproape optime pentru problemele transformării acestor fluxuri şi argumentarea metodelor euristice ale ciberneticii moderne.

BIOLOGIE

Ciudatele înrîuriri ale Cosmosului

Se ştie că la începutul fiecărui an mai peste tot în occident „astrologii" se întrec care mai de care în a abuza de credulitatea naivilor, întocmind horoscoape fanteziste. Lăsînd de o parte aceste previziuni, obiect de amuzament pentru orice om cu bun simţ, trebuie să amintim, totuşi, că aştrii ne influenţează soarta. În ce fel?

Din 1898 cînd Arrhenius a încercat să stabilească relaţiile dintre biologie şi Lună, a apărut o întreagă literatură care deseori prezintă fapte ciudate datorate influenţei unor fenomene exterioare Terrei şi, îndeosebi, cauzate de capricioasa activitate a Soarelui. Ele privesc nu numai oamenii, ci întreaga viaţă ce pulsează pe planeta noastră. Încît uneori se spune chiar că oamenii, plantele, animalele, sînt adevărate „cadrane solare vii".

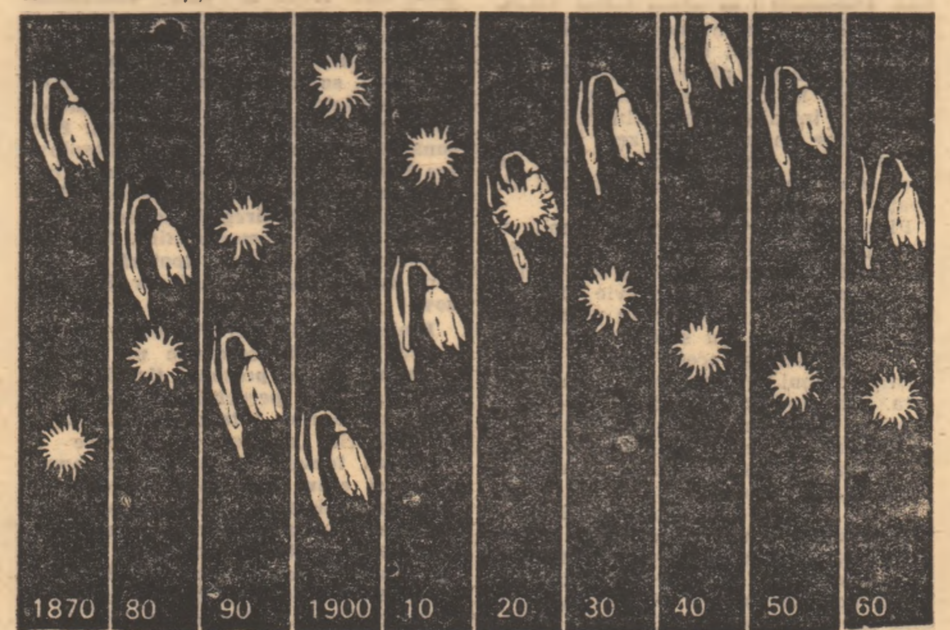

Observaţii recente arată că ghiocelul este precoce cînd activitatea solară este redusă şi invers

Despre misterioasele inele ale arborilor s-a mai scris. Vremea se înscrie în natură: un an cald şi umed dă naştere unui inel lat, iar unul sec şi rece unui inel strîmt. Cercetînd aceste inele, specialiştii pot reconstitui cu oarecare precizie climatul din vremi de mult apuse. Iar ciudata asemănare dintre inelele din acelaşi an ale tuturor arborilor ar avea — socotesc dendrocronologii, o cauză cosmică. Într-adevăr, ei au constatat că clima pe care o indică arborii urmează cu cea mai mare fidelitate ritmul activităţii Soarelui, ritmul de unsprezece ani al petelor solare. Conform acestui ritm, creşterea arborilor din toate regiunile cercetate s-a intensificat o dată cu petele solare. În consecinţă, au tras concluzia sovieticul Şvedov şi americanul Douglas, pluviozitatea pe glob e mai mare în anii de intensă activitate decît în timpul perioadelor de calm ale Soarelui. Alte experienţe, făcute de un botanist german, s-au referit la ghiocel şi la activitatea solară. Observaţiile culese de-a lungul a 80 de ani au arătat că această floare devine precoce cînd activitatea Soarelui este redusă, şi tardivă cînd ea se intensifică (ierni aspre).

Dar activitatea şi virulenţa microbilor pare a fi în funcţie de condiţiile atmosferice şi solare; trecerea de la presiuni înalte la presiuni joase, de la un front cald la unul rece le modifică comportamentul, făcîndu-i mai activi, mai prolifici şi, deci, mai primejdioşi. Pentru a stabili rolul Soarelui în virulenţa microbilor, cercetătorii au căutat să elimine razele ultrapenetrante trimise de astrul zilei. Ei au construit un enorm aparat blindat cu plumb şi fier, în care au depozitat eprubete cu microbi. Rezultatul? În interiorul formidabilului tanc microbii n-au mai reacţionat la schimbările vremii, în timp ce aceia din obişnuitele termostate continuau să fie virulenţi, deşi şi ei erau la adăpost de schimbările condiţiilor atmosferice. Nu erau însă protejaţi de radiaţiile penetrante.

Extrem de interesante sînt şi constatările cercetătorului sovietic Cijevski. Sistematizînd datele marilor epidemii care au bîntuit Pămîntul, el a obţinut un rezultat impresionant: marile ciume ale istoriei, holera, difteria şi tifosul în Europa sau variola la Chicago par să fi urmat docil periodicitatea de unsprezece ani a Soarelui. După părerea savantului, epidemiile au survenit în anii de maximă activitate şi au fost cu totul excepţionale în anii cu Soare calm. La aceeaşi concluzie au ajuns recent şi cercetători suedezi care au constatat că virusul poliomielitei atacă în Scandinavia în funcţie de ciclul susamintit.

Rolul factorilor extratereştri a mai fost demonstrat şi de biologul japonez Takata. Pentru Takata, anumite elemente ale sîngelui sînt perturbate de „fanteziile" marelui orologiu solar. Dar iată şi experienţele medicului hematolog sovietic Nikolai Şulţ. Cercetătorul a executat, la Soci, peste 120 000 de măsurători, în urma cărora a constatat că fanteziile Soarelui modifică formula leucocitară a sîngelui. De exemplu, în timpul marii erupţii solare din 1956 un mare număr de subiecţi au prezentat o diminuare anormală a numărului de globule albe, iar din ianuarie şi pînă în august 1957 numărul leucocitelor a crescut o dată cu activitatea Soarelui, în funcţie de numărul petelor. Dacă asemenea modificări intervin la subiecţi sănătoşi, e lesne de închipuit ce se petrece cu cei bolnavi. Numeroşi practicieni au semnalat şi rolul nefast al flamelor solare asupra maladiilor vasculare.

Dar aceste exemple disparate, care atestă influenţa factorilor extratereştri, nu permit totuşi încă înţelegerea fenomenelor angajate în joc şi dependenţa unor legi precise. Trebuia creată o metodă care să determine legile influenţei spaţiului care ne înconjoară. După o serie de experienţe, cercetătorii s-au oprit la apă care, se pare, posedă o particularitate ciudată care-i permite să reacţioneze docil la influenţele exterioare. Multă vreme chimiştii au considerat apa drept un lichid prin excelenţă. Cu toate acestea, proprietăţile ei fizice sînt extrem de anormale şi dezmint calculele teoretice aplicabile unui lichid perfect; după cum arată un chimist, apa este un lichid care-şi aminteşte de forma cristalină a gheţii din care provine. Ea ar poseda o structură pseudocristalină, cu alte cuvinte asamblarea moleculelor ei ar avea o organizare neîntîlnită într-un lichid perfect — aceasta o asamblare continuă. Un pahar de apă ar fi deci compus dintr-o singură moleculă. Această structură este, însă, extrem de fragilă. Piramidele de atomi de hidrogen şi oxigen sînt legate între ele de legături care, la cea mai mică influenţă venită din exterior se dezorganizează, chiar dacă această influenţă are o energie foarte mică. Încît, la fiecare schimbare de structură, proprietăţile apei se modifică. Or, apa nu este numai lichidul Terrei, ci şi al vieţii. Cercetătorii cred că forţele exterioare acţionează asupra fiinţelor vii, probabil prin intermediul apei şi al sistemelor apoase. De aceea şi pot fi atît de sensibile la forţele exterioare şi, în primul rînd, la capricioasa activitate a Soarelui.

ştiinţa ştiinţa ştiinţa ştiinţa ştiinţa ştiinţa

FIZIOLOGIE

Omul în hidrocosmos

Acum, cînd scufundătorii au la dispoziţie aparate de înot subacvatic, scafandre şi batiscafe, interesul pe care îl arată cercurile ştiinţifice faţă de comportarea organismului uman, neprotejat de aparate, în adîncul mărilor, pare paradoxal. Dar paradoxul e numai aparent. Aparatele îl ajută pe om să coboare la adîncimi din ce în ce mai mari. Cum s-ar comporta, însă, el în caz de avariere a aparaturii protectoare? Cît şi cum suportă omul adîncimile „hidrocosmosului"?

La fiecare 10 metri măsuraţi pe verticală, presiunea apei creşte cu o atmosferă. Ţesuturile corpului omenesc sînt alcătuite în proporţie de 70 la sută din apă incompresibilă şi de aceea scufundătorii suportă bine presiunea repartizată uniform pe suprafaţa corpului. Există însă o aşa-numită barieră fiziologică a scufundării, determinată de compresia cutiei toracice pînă la o limită dincolo de care supravieţuirea nu mai e cu putinţă. Această barieră critică survine la o adîncime de 40 de metri. Se cunosc totuşi şi cazuri de scufundare, fără urmări neplăcute, la adîncimi mai mari. Astfel, R. Croft (S.U.A.) a atins 73 m., E. Maiorca (Italia) şi G. Mayol (Franţa) au rezistat perfect la o adîncime de 70 m. Explicaţia fenomenului a fost abia recent găsită: cînd scufundătorii coboară mai jos de bariera fiziologică, diminuarea volumului de aer din plămîni e compensată de un aflux suplimentar de sînge în vasele

tehnica
tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica tehnica

plămînilor, deci în interiorul cutiei toracice se creează un echilibru aproape constant.

Scufundarea lui Croft la 73 m a durat 2 minute. S-a demonstrat, însă, că un înotător antrenat poate să-și rețină

Tot mai aproape de „palatul" lui Neptun

respirația pînă la 5 minute. În condiții experimentale, de pildă scufundătorii care au inspirat oxigen pur au putut să reziste 13 minute pe fundul unui bazin cu apă (e vorba, evident, de scufundări fără aparate).

Aparatul de înot subacvatic sau costumul de scafandru permit scufundări mai adînci și de durată mai lungă, dar nu-l feresc pe scufundător de așa-zisa boală de cheson, provocată de adîncime. Boala se instalează, de obicei, dincolo de 12,5 metri și e direct proporțională cu adîncimea și durata șederii în apă. Conform tabelelor existente despre decompresie (readucerea treptată la condițiile de la suprafață), după o ședere de 24 de ore la o aîncime de 180 m, readucerea la suprafață trebuie să dureze 6 zile, iar o rămînere îndelungată la peste 200 m impune o decompresie de cîteva săptămîni. Evident acesta e un mare neajuns, care face să scadă mult eficacitatea activității scufundătorilor. Și totuși, scafandrii japonezi pot reveni la suprafață în numai 2—3 minute după o rămînere de 30 de minute la o adîncime de 50—70 m. Ei realizează această performanță respirînd într-un anumit fel: 5—6 inspirații pe minut. Acest ritm reduce cantitatea de azot care trece prin plămîni, deci și acumularea acestui gaz în sînge și țesuturi. Atunci cînd azotul nu poate fi evacuat în cursul unei ridicări rapide, el obturează vasele sanguine și produce rupturi de țesuturi, ceea ce și determină boala de cheson.

Ființele care, ca omul, respiră aer atmosferic, dar trăiesc în apă, nu suferă de aceste neajunsuri. Cașaloții, de pildă, plonjează la 2 000 de metri adîncime la care volumul inițial de aer din plămîni scade de 200 de ori! Natura i-a înzestrat deci pe cașaloți cu o cutie toracică rezistentă la o compresie fantastică. Balena poate rămîne timp de 1,5 ore la adîncimi de zeci de metri, fără să aibă nevoie de un regim de decompresie. Omul ar avea deci ce să învețe de la animalele marine. De altfel, cercetări în această direcție au și fost întreprinse la Institutul de morfologie animală din U.R.S.S., unde se studiază posibilitatea măririi rezervelor de oxigen din corpul omenesc. Un alt colectiv științific, de la Universitatea din Leiden, a obținut rezultate interesante în deprinderea unor ființe terestre de a respira în apa îmbogățită cu oxigen la o presiune de 8 atmosfere.

FIZICĂ

Parada elementelor sintetice

Se numesc așa pentru că, pînă acum cel puțin, n-au fost găsite în natură, ci sînt „fabricate" în laborator, în reactoare sau în explozii atomice. Din cele 16 cunoscute, 12 sînt elemente transuraniene, adică mai grele decît uraniul, care, după cum se știe, este la rîndul lui cel mai greu element natural. În tabloul periodic al elementelor ele merg pînă la numărul de ordine 104 (kurceatoviul); dar se pare că a fost detectat și elementul 105. Oricum, însă, de la nr. 99 în sus, cantitățile obținute se calculează numai în atomi.

Pentru înțelegerea noțiunilor, să amintim că proprietățile chimice ale unui element sînt determinate de numărul electronilor aflați în norul care înconjoară nucleul fiecărui atom; la rîndul lui, acest număr este determinat de numărul sarcinilor pozitive (protonilor) din nucleu, care este unul și același lucru cu numărul atomic din tabelul periodic al elementelor. Așadar, hidrogenul are un proton, heliul — doi, iar uraniul — 92 de protoni. Dar, pe lîngă particulele pozitive, nucleele elementelor mai conțin și un număr variabil de particule neutre (neutroni). Datorită acestui fapt un element se poate prezenta sub mai multe forme (izotopi) deosebite ca greutate și stabilitate, dar aproape identice ca proprietăți chimice. Suma protonilor și neutronilor unui soi de atomi dă așa-zisul număr de masă (care este menționat lîngă simbolul elementului tocmai pentru că el caracterizează un izotop). Astfel, dacă vedem undeva scris U^{238} sau mai corect, U_{92}^{238}, înseamnă că avem de-a face cu un izotop al uraniului avînd 146 de neutroni (238 — 92 = 146). Majoritatea izotopilor nu sînt stabili, ci tind să se dezagrege în alți izotopi sau elemente prin radiație beta (emisiune de electroni sau pozitroni plecați din nucleu), radiații alfa (2 protoni + 2 neutroni) sau prin fisiune spontană.

Crearea unui element nou este inversul dezagregării: astfel nucleul unui element poate fi „obligat" să mai primească protoni, operație realizată cu ajutorul unui accelerator de particule. O altă metodă constă în adăugarea unuia sau mai multor neutroni la nucleu; după care un neutron poate fi

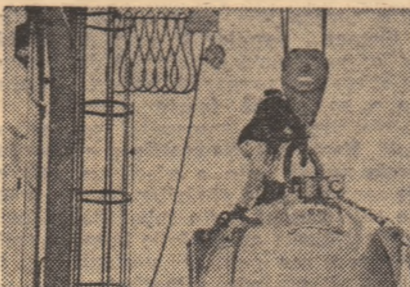

Pentru a fi transportate fără riscuri, cîteva grame de curiu sau de californiu reclamă un container de 50 t oțel și beton

încitat să-și elibereze electronul, în care caz devine proton dînd naștere unui element cu numărul atomic sporit cu 1. Neutronii pot fi obținuți într-un accelerator de particule, într-un reactor nuclear sau prin explozie atomică.

La început, elementele transuraniene au fost descoperite într-un ritm rapid: în medie un element la doi ani. Nu este,

Inovație

însă, de mirare că acest ritm n-a putut fi menținut, întrucît fiecare pas înainte reclamă instalații și metode din ce în ce mai complexe pentru a înmulți protonii din nucleu; în același timp, stabilitatea nucleelor produse descrește, ceea ce îngreunează detectarea și identificarea lor. Cu toate acestea, interesul pentru elementele sintetice grele a continuat să crească, datorită progreselor făcute în teoria stabilității nucleare, în fabricarea unor cantități mai importante din elementele 93—98, în aflarea proprietăților lor și în găsirea unor aplicații interesante.

Teoria amintită a dus la pronosticuri foarte interesante. Se pare că nu toate elementele sintetice vor fi atît de instabile cum sînt cele descoperite pînă acum. Un maximum de stabilitate este prevăzut pentru elementul fără nume 110^{294} (avînd 110 protoni și 184 neutroni), a cărui perioadă de înjumătățire ar putea fi de 100 milioane de ani. O perioadă de cîteva ori mai mare ar permite unui izotop al acestui element să supraviețuiască și să se mai întîlnească pe Pămînt (asemenea uraniului 235 cu o perioadă de 700 milioane de ani) chiar dacă s-a format în reacțiile nucleare cosmice care au dat naștere sistemului solar. Dat fiind că elementul 110 ar face parte din familia platinei mai multe laboratoare îl caută în diverse minereuri și metale.

Deși la origine cercetarea elementelor noi s-a făcut mai mult pentru a afla unele legi naturale, pe parcurs s-a constatat că aceste elemente pot avea neașteptat de multe utilizări. În afară de cunoscuta funcție a plutoniului (elementul 94) ca sursă de energie în reactoarele nucleare, izotopul său Pu^{238} servește drept izvor de căldură în sisteme producătoare de energie electrică, îndeosebi pentru sateliți și sonde spațiale; pe viitor el va alimenta probabil micile aparate (numite pacemaker) care reglează bătăile cardiace și poate chiar inimi artificiale. Izotopii curiului (elementul 96) servesc la efectuarea de analize chimice printr-o tehnică specială bazată pe particule alfa. Americiul 241 (elementul 95) este fabricat încă de pe acum cu kilogramele și are numeroase aplicații practice îndeosebi în aparate de măsură (a densității, a grosimii) și indicatoare (de benzină și ulei la avioane) prin intermediul razelor gamma emise de izotop. În fine, californiul 252 (elementul 98), cea mai puternică sursă de neutroni cunoscută, va fi produs în curînd în cantități de grame și va fi utilizat în radioterapia cancerului, radiografia cu neutroni și analize chimice.

AVIAȚIE

Piste în miniatură pentru D.A.S.

Gigantismul nu este singura tendință care se manifestă în domeniul construcției de avioane din zilele noastre. Transportînd simultan 400—700 de pasageri la mari distanțe, cargoboturi aeriene ca **TU-144, Boeing 707** sau **Concorde** dețin o apreciabilă superioritate față de aparatele de capacitate mai redusă. Înseamnă însă oare că acestea sînt condamnate la o pieire mai mult sau mai puțin lentă, dar inevitabilă în ultimă instanță?

Nu, avioanele de dimensiuni medii — în interiorul cărora încap 100—200 de pasageri și care zboară pînă la distanțe de 700—800 km — nu vor deloc să părăsească arena. În sprijinul lor se dezvoltă tot mai mult o aparatură specială, care le permite să decoleze și să aterizeze pe piste mici, de 100—250 m. Denumit de tehnicieni D.A.S. (decolare și aterizare scurtă), mecanismul respectiv conferă avioanelor două avantaje evidente: un colț reprezentînd abia 1/8 sau chiar 1/10 din suprafața unui aeroport ar putea fi folosit pentru plecarea și sosirea unui număr la fel de mare de călători ca întreg aeroportul în clipa de față; construirea unor piste în miniatură ar deveni posibilă și pe terenuri situate în plin centrul orașelor, scutind astfel pe pasageri de deplasările pînă la aeroport, care durează adesea la fel de mult ca și zborul propriu-zis.

Dar mai există și avantaje pe care nu le-au cunoscut pînă acum decît specialiștii. Astfel, avioanele prevăzute cu D.A.S. vor produce un zgomot de 90 decibeli, care se va extinde pe o rază de aproximativ 6,5 km în jurul punctului de contact cu solul; aparatele cu elice sau reacție care funcționează astăzi produc un zgomot nu numai ceva mai puternic (95 decibeli), ci și cu o arie

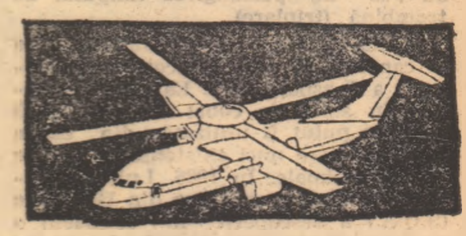

Elicopter compus

de răspîndire de cel puțin 5 ori mai mare. Din această cauză, decolarea și aterizarea avioanelor convenționale nu este permisă de obicei în timpul nopții, pentru a nu tulbura somnul locuitorilor din vecinătatea aeroportului. Grație D.A.S.-ului, însă, plecările și sosirile vor putea avea loc 24 de ore pe zi.

Noua aparatură mai aduce cu sine și un alt beneficiu — acela de a îngădui aterizări din orice direcție și de a desființa astfel „coada" pe care trebuie s-o facă avioanele în orele de vîrf ale aeroporturilor aglomerate, așteptînd să se elibereze pistele de 3 000—4 000 m.

Dar în ce constă D.A.S.-ul? La un examen mai atent se constată că nu avem de-a face cu un singur procedeu tehnic, ci cu mai multe. Unul constă în simpla adăugare a unui **rotor** de elicopter la un avion obișnuit, care devine astfel un așa-numit elicopter compus. Un altul atașează avionului două rotoare cu **circulație controlată**, care pot fi „împăturite" atunci cînd se atinge înălțimea dorită. Aparatele cu **aripă basculantă** permit transformarea aproape instantanee a elicelor în rotoare prin trecerea aripii în poziție verticală. O variantă a acestui mecanism este **rotorul convertibil** care, prin orizontalizare, se transformă în elice. Avioanele cu **ventilator** folosesc un jet puternic de aer, avînd direcția spre sol, pe care se sprijină pentru a decola sau ateriza după o cursă scurtă pe pistă.

Mai există însă și alte sisteme în curs de experimentare. În U.R.S.S., Anglia, Franța, S.U.A. și Japonia, inginerii și tehnicienii lucrează de zor pentru a le pune cît mai repede la punct.

ORIENTĂRI NOI

Virtuţile enzimelor

Descoperirea enzimelor, la începutul secolului al XIX-lea, de către fizicianul german Robert Gustav Kirchhoff a însemnat un moment important în istoria biomedicinii. Au urmat apoi studiile chimistului şi mineralogului suedez Jacob Jons Berzelius care remarca, printre altele, marea lor putere de acţiune. Un exemplu : energia de activare a apei oxigenate (în apă şi oxigen) este de 18 000 de calorii atunci cînd ea se efectuează în absenţa fermentului respectiv ; în prezenţa fermentului este necesară însă numai o energie de 5 500 de calorii.

Intrarea enzimelor în circuitul terapeutic este de dată mai recentă. Dat fiind marele lor rol în procesele biochimice au fost izolate şi studiate aproape 700 de enzime, dintre care s-au obţinut în stare cristalină aproape 130. Dintre fermenţii studiaţi, unii au fost fabricaţi pe scară industrială fiind utilizaţi de mult în scopuri terapeutice. Sînt cunoscuţi astfel o serie de fermenţi pancreatici (Trizim, Alphachymotripsine, Festal — N.R.) cu acţiuni bune în tratamentul unor boli digestive, inflamatorii etc.

Dar în „arena" terapeutică intră mereu noi enzime preţioase cu proprietăţi neaşteptate. Astfel a fost descoperită dextranaza, o enzimă capabilă să combată factorii care favorizează caria dentară. Ea împiedică formarea dextranului, produs al degradării zaharurilor şi unul din principalii agenţi ai cariei dentare. Experimente în curs compară integritatea dentară a unui grup de oameni protejaţi prin dextranază faţă de cea a unui alt grup neprotejat. Dacă ele se vor dovedi concludente, dextranaza va fi încorporată în toate produsele dulci.

O altă enzimă, streptochinaza, a vădit „talente" extraordinare în dizolvarea cheagurilor (trombusuri) care se depun în vasele sanguine. Se ştie că aceste cheaguri pot produce boli grave ca : tromboarterita obliterantă, infarctul miocardic, embolia etc.

Experimental, administrarea streptochinazei a dat rezultate încurajatoare în ocluziile arteriale acute sau cronice. În laborator, „in vitro", dizolvarea trombusului prelevat de la bolnav se face prompt. În clinică, la pacienţii trataţi cu streptochinază s-a obţinut o repermeabilizare a arterelor. Mai mult chiar, explorările privind coagulabilitatea sanguină în cursul tratamentului au dus la prelungirea timpului de trombină (triplare).

O altă enzimă cu proprietăţi curative în cancerul sîngelui (leucemie) s-a dovedit a fi asparginaza. Ea a fost depistată în serul de cobai încă din 1953 dar n-a putut fi utilizată din cauza cantităţii prea mici existente în sîngele acestor animale. În 1966, Luiza Mashburn de la Universitatea din Delaware (S.U.A.) a descoperit în colibacili o nouă sursă de asparginază, dar şi pe această cale medicamentul era greu de obţinut. În prezent, procedee noi de producţie a asparginazei au redus costul tratamentului. La centrul de experimentare din Dallas se realizează lunar o cantitate suficientă pentru tratamentul a 15 leucemii.

Terapeutica enzimologică se află încă la primii săi paşi. Dar rezultatele dobîndite pînă acum cu diferite enzime în patologia umană par să deschidă o epocă plină de optimism pentru medicină, cum a fost la vremea ei aceea a antibioticelor.

Dr. Lev Ananiev

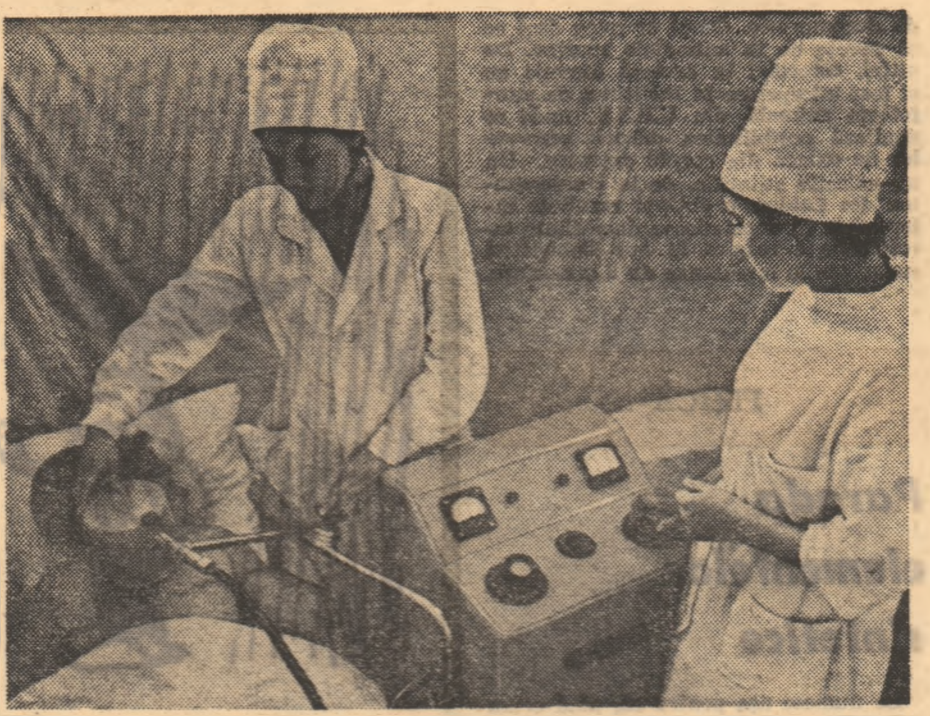

Aparatură modernă pentru terapia bolilor neuromusculare. (Sanatoriul „Nesvij", R.S.S. Bielorusă)

FIZIOPATOLOGIE

Ritmul durerilor

Ritmul şi periodicitatea observate în anumite boli sînt o veche preocupare a medicinei. Afecţiunile în care se pot întîlni ritmuri şi periodicităţi sînt extrem de numeroase. Mai cunoscute sînt durerile ritmice, sezoniere din bolile reumatismale, digestive (maladia ulceroasă), cardiovasculare şi chiar neuropsihice.

În cele ce urmează vom stărui însă asupra aşa-numitului „abdomen cronic dureros" al copiilor. Este vorba de dureri abdominale mai mult sau mai puţin localizate care apar la copil, în special la cei între 7 şi 15 ani şi la care orice investigaţii clinice sau de laborator rămîn negative.

S-a constatat că există o strînsă legătură între aceste „dureri fantomă" şi curbele descrise de variaţiile temperaturii, umidităţii şi presiunii atmosferice. Analize biometeorologice minuţioase au arătat că durerile apar cînd există variaţii bruşte ale factorilor atmosferici. Legătura cea mai constantă s-a putut stabili cu variaţiile bruşte ale presiunii atmosferice. Explicaţia acestei relaţii ar fi următoarea : abdomenul, stomacul, intestinele fiind organe cavitare, modificarea presiunii atmosferice se reflectă mai uşor la acest nivel, cu atît mai mult cu cît sensibilitatea algoreceptorilor („receptorii durerii") este mai crescută prin modificări inflamatorii chiar minime. De multe ori, abdomenul constituind un „locus minoris resistentiae", fenomenele meteorologice au ecou tocmai aici. Să nu uităm apoi că regiunea abdominală este inervată de o reţea nervoasă foarte densă, ceea ce face ca sensibilitatea ei să fie crescută.

Din punct de vedere patogenic, s-a incriminat o tulburare a adaptării rapide şi fine la mediul în continuă schimbare, care survine mai frecvent la copii. Există pe de altă parte persoane care, aşa cum au arătat mulţi cercetători, presimt schimbările vremii sau care reacţionează numai după apariţia acestor modificări. Este vorba, cu alte cuvinte, de un „al şaselea simţ" foarte frecvent la oamenii primitivi şi la copii.

Durerile abdominale cronice periodice ale copiilor nu trebuie să-i alarmeze pe părinţi atunci cînd a fost exclusă posibilitatea unei leziuni organice. Tratamentul constă în doze mici de sedative sau tranchilizante, mai ales în perioadele dureroase.

Dr. Igor Volgov

BOLI TRANSMISIBILE

De la animale, la om

O sumă de boli transmisibile de la animale la om erau cunoscute din antichitate, dar abia în 1954 Organizaţia Mondială a Sănătăţii (O.M.S.) le-a catalogat sub denumirea de antropozoonoze (zoonozele omului).

Numai cîinele şi pisica transmit omului peste 20 de specii de microbi şi paraziţi. Cea mai primejdioasă este desigur **turbarea**. Ea poate fi contractată nu numai de la animalul cu semne de turbare, ci şi de la cel la care încă nu s-a declanşat boala. Persoanele muşcate sau zgîriate de un cîine sau de o pisică trebuie să se prezinte, de aceea, imediat la o unitate medicală pentru a fi supuse tratamentului preventiv antirabic. Tot de la cîine omul poate lua **hidatidoza**, boală parazitară caracterizată prin apariţia unor chisturi („chistul hidatic") în diverse organe (ficat, plămîni, creier). Cîinele poartă pe părul lui agenţii infecţioşi. Alte animale (ovinele) pot transmite boala prin carnea sau produsele lor (lapte).

Carnea porcilor bolnavi de **trichinella**, consumată sub formă de fripturi în sînge sau preparate nefierte, produce o parazitoză foarte gravă.

Păsările pot transmite numeroase boli. **Boala lui Newcastle** sau **pseudopesta aviară** este o afecţiune extrem de contagioasă a păsărilor. Se transmite pe cale aeriană (prin inhalaţie) şi prin contact direct cu păsările bolnave (găinile, mai rar curcanii, porumbeii şi uneori şi păsările sălbatice).

Ornitoza şi **psitacoza** sînt viroze transmisibile omului în urma îmbolnăvirilor masive la păsări. Ornitoza afectează curcile, raţele şi porumbeii. Psitacoza sau „boala papagalilor" este transmisă omului pe cale respiratorie, în special persoanelor care se ocupă cu creşterea papagalilor.

Îmbolnăviri grave pot fi cauzate şi de ingerarea icrelor sau a cărnii unor peşti infectaţi cu larve de paraziţi şi care produc parazitoze cu localizări intestinale, hepatice etc. S-a stabilit că omul poate contracta de la peşti cel puţin 6 parazitoze.

Măsurile profilactice împotriva antropozoonozelor reies chiar din cele cîteva date expuse. Pasiunea exagerată pentru animale de casă, consumarea unor produse animale necontrolate, sustragerea de la vaccinări a animalelor sînt cîţiva factori care contribuie la răspîndirea bolilor.

Dr. Viktor Gauk

ÎN ERA DE PIATRA

— Dă-i drumul calmantului !

Poşta medicului

SIPOŞ ROMAN — Iaşi : Balsamul Şostakovski, produs farmaceutic sovietic, în caz că nu poate fi găsit în farmacii, poate fi procurat prin intermediul organizaţiei de Cruce şi Semilună Roşie sovietică, căreia vă sugerăm să adresaţi cererea dv.

ION MANAILA — Bucureşti : Da, este într-adevăr vorba de o deviaţie de sept nazal, a cărui repoziţie corectă se poate obţine numai pe cale chirurgicală. Sinuzita cronică este o complicaţie a neeliminării la timp a acestui obstacol care împiedică o respiraţie nazală normală şi un bun drenaj al secreţiilor. Pentru restabilirea drenajului sînt necesare mai multe puncţii urmate de spălături sinuzale cu ser fiziologic, după care se va introduce prin trocarul siringii un „cocteil" de antibiotice, pe bază de antibiogramă. Totuşi, repetăm, soluţia optimă şi cea mai rapidă ni se pare a fi operaţia, lipsită de orice risc.

C. M. Carei, jud. Satu Mare : În cazul dv. şedinţele de röntgenterapie trebuie asociate cu un tratament de mai lungă durată cu produsul Otoneurine care vi se va administra intramuscular zilnic cîte o fiolă timp de 12 zile ; apoi o pauză de 15 zile, după care se repetă la fel 3—4 serii.

D.R.T.D. — Bucureşti : La întrebările ridicate în scrisoare dv. cîteva lucrări recent apărute, cum sînt „Viaţa sexuală şi căsătoria" de Maria Alecu-Ungureanu, dar mai ales remarcabila „Introducere în sexologia masculină" de V. Săhleanu şi M. Măicănescu, vă vor da răspunsuri ştiinţifice.

CASIAN VACNIUC — Reşiţa : În stadiul actual al **sindromului** dv. **basedowian**, baza medicaţiei o constituie reserpina (produsul Raunervil), o fiolă pe zi administrată timp de 1—2 luni, asociată eventual cu un antitiroidian de sinteză, ca metiltiouracil (1—2 cpr./zi). Regimul alimentar va fi echilibrat caloric, eliminînd cafeaua, ciocolata, alcoolul şi excesul de proteine. Veţi evita băile reci sau fierbinţi. Cultura fizică medicală moderată şi curele climatice într-o staţiune de altitudine între 500—800 m (de ex. Cîmpulung Muscel, Borsec, Piatra Neamţ) dau de asemenea rezultate favorabile.

DORINA — Bucureşti : Vă mulţumim pentru măgulitoarele aprecieri. Se impune totuşi o precizare. În cadrul acestei rubrici, condiţiile specifice consultaţiilor „la distanţă" nu ne permit decît să formulăm diagnostice prezumtive şi să opinăm asupra unor tratamente care rămîn a fi confirmate de către medicul curant. 1) Aproape orice serviciu de agenţi fizici din cadrul policlinicilor este dotat cu instalaţii de ultrasunete. 2) După părerea noastră, tulburările se datoresc hipotensiunii care poate fi înlăturată mai simplu prin 1—2 ceşti de cafea neagră sau un pahar de vin negru decît prin injecţii ori consum de cofeină. 3) Nu în orice stadiu varicele membrelor inferioare trebuie operate. Încercaţi la început cu : hidroterapie (băi simple răcoroase, urmate de masaj de jos în sus), medicaţie venotropă (t-ra de hammamelis 8—10 g/24 ore sau produsele Veinotrope ori Proveinase) şi, în fine, cu injecţii sclerozante cu moruat de sodiu. Dacă toate aceste mijloace de tratament nu dau rezultate, soluţia ultimă este excizia chirurgicală. 4) Aceste dureri se datoresc de obicei unei tulburări pelviene produse în timpul gestaţiei copilului. Odihna în pat pe o saltea foarte tare, căldură locală, la nevoie băi calde de 2 ori pe zi, antinevralgice (cu moderaţie !), eventual 1—2 drajeuri de Napoton pentru a reduce tensiunea emoţională reprezintă mijloacele de tratament. 5) Este probabil vorba de o uşoară hipovitaminoză. Vitamina A (3—4 cpr./zi, în special primăvara) şi aplicaţiile locale cu ETO (extract total de ochi) vor înlătura tulburările. 6) Numai un specialist O.R.L. poate preciza diagnosticul de sinuzită cronică şi tratamentul corespunzător.

(Continuare în pag. 11-a)

BRAZILIA

Destinul „echipei de aur"

Prima demonstrație a brazilienilor ca favoriți ai fotbalului mondial a fost consemnată cu prilejul campionatului din 1950 de la Rio de Janeiro. Avînd în componența ei jucători celebri ca Nilton Santos, Ademir, Jair, Orlando, echipa Braziliei era marea favorită a competiției. În finală, ea urma să se întîlnească cu echipa Uruguayului, învinsă de multe ori de brazilieni, ca și de mulți alți pretendenți la titlul de campioni mondiali. În ziua meciului — 16 iulie 1950 — ziarul „Jornal do Brasil" a publicat un comentariu care spunea, între altele: **„Obținînd victorii senzaționale, selecționata Braziliei va păși azi pe teren cu gloria deja dobîndită de cea mai puternică echipă din lume. Și nădăjduim că nu după mult timp, adică la capătul celor două mari dueluri de cîte 45 de minute fiecare, strălucitu-i prestigiu îi va fi definitiv confirmat."**

N-am vrea să reproșăm ziarului că s-a pripit. Toată țara trăia în ziua aceea beția „Marii victorii": se pregătiseră daruri pentru învingători, se pusese la punct în amănunt defilarea triumfală a campionilor prin oraș și primirea lor la palatul prezidențial. Pentru antrenorul viitorilor campioni, Flavio Costa, se și pregătise un loc de deputat în Adunarea legislativă din Rio de Janeiro. Se spune că 16 iulie 1950 a fost prima și ultima zi din istoria „Maracanei" cînd acest cel mai mare stadion din lume, construit special pentru campionatul mondial, a fost plin pînă la refuz. După două ore însă spectatorii părăseau stadionul plîngînd în hohote. Uruguayenii cîștigaseră cu 2 : 1...

Am amintit de „marea tragedie" din 1950 pentru că, după chiar părerea brazilienilor, ea a fost punctul de pornire în formarea actualei „psihologii fotbalistice" a acestei națiuni.

La următoarea ediție a campionatului mondial din 1954, brazilienii au pierdut în fața selecționatei Ungariei, cea mai bună echipă din lume la ora aceea, încît la ediția următoare din Suedia ei nu se mai numărau printre favoriți. Dar în cele trei săptămîni ale campionatului din 1958, echipa Braziliei a devenit cea mai populară, cea mai adulată și mai celebră din istoria fotbalului. Iar victoria următoare, din 1962 din Chile, i-a amețit pe suporterii și pe bossii fotbalului brazilian care au început să socotească victoria în următoarea ediție de la Londra a campionatului ca pe un lucru de la sine înțeles. Lecția din 1950 fusese uitată. Selecționarea candidaților pentru turneul din Anglia s-a transformat astfel într-o luptă acerbă între cluburi, fiecare din ele dorind să trimită în națională cît mai mulți jucători. Și cum regulile jocului nu permit să iasă pe teren decît unsprezece fotbaliști, selecționerii nu mai știau cum s-o scoată la capăt cu cele 45 de „vedete" ce le fuseseră impuse. În toată perioada de pregătire și la cele trei meciuri din campionat la care au participat brazilienii, echipa lor n-a jucat niciodată în aceeași formație.

Și totuși doreau din tot sufletul să cîștige. Dar iată ce s-a întîmplat în Brazilia în ziua primului meci cu bulgarii, pe care ei l-au cîștigat, cum se știe, cu 2 : 0. Mă rezum la cîteva citate din ziare: **„Ședința de ieri a Camerei deputaților a fost întreruptă cu 15 minute înainte de începerea meciului de la Londra. Deputații au plecat să asculte transmisiunea". „Cînd Pele a marcat primul gol, entuziasmul și aclamațiile funcționarilor din Palatul prezidențial au fost atît de zgomotoase, încît în biroul președintelui s-a răsturnat o statuie..." „Nici un enoriaș al bisericii din Pampolle n-a fost surprins cînd preotul Felisberto de Almeida a anunțat: „Prima repriză s-a încheiat cu 1 : 0 în favoarea noastră. Să ne rugăm lui Dumnezeu pentru rezultatul celei de a doua reprize...". „Doi traficanți de narcotice erau atît de absorbiți de transmisia meciului, încît detectivul Lincoln Monteiro i-a arestat foarte ușor și i-a dus la poliție, unde au ascultat cu toții reportajul înainte de a trece la interogatoriu..."**

Dar triumful brazilienilor a fost de scurtă durată. Pierderea meciului cu Ungaria i-a zvîrlit pe marginea prăpastiei. În ultimul meci, cel cu portugezii, brazilienii trebuiau să cîștige cu orice preț și neapărat cu un avans de trei puncte. Dar ei au pierdut cu 1 :3...

Djalma Santos, unul din cei 11 ași ai „echipei de aur"

În clipele de neuitat cînd se juca acest meci eram pe stradă la Rio, încît tragedia s-a desfășurat sub ochii mei. Am văzut cum, în semn de doliu, de pe ferestrele caselor ploua cu fîșii de hîrtie neagră, cum femeile țipau cuprinse de isterie, iar bărbații plîngeau înăbușit ținînd lipite de urechi tranzistoare minuscule.

După alți doi ani, în seara zilei de 6 noiembrie 1968, viața Braziliei s-a oprit iar în loc. Pe străzile din Rio de Janeiro și Sao Paulo circulația s-a întrerupt. Magazinele erau pustii. Cu excepția celor 150 000 de norocoși care izbutiseră să-și procure cu bani grei un bilet pe stadionul „Maracana", unde naționala Braziliei a învins cu 2 : 1 selecționata lumii în meciul consacrat aniversării a 50 de ani de fotbal național și a 10 ani de la victoria celebrei „echipe de aur" a Braziliei în campionatul mondial din 1958, toți cei 90 de milioane de locuitori ai Braziliei se adunaseră în fața televizoarelor și a aparatelor de radio ca să urmărească palpitantul eveniment.

Așadar, din clipa cînd echipa Suediei învinsă în finală și-a felicitat prima rivalii înnebuniți de fericire, au trecut aproape 12 ani. Unde se află acum cei unsprezece cavaleri legendari; portarul Gilmar, fundașii Djalma Santos, Bellini, Orlando și Nilton Santos, mijlocașii Zito și Didi și atacanții Zagallo, Vava, Pele și Garrincha?

Precizez de la început că numai unul dintre ei, cel mai vîrstnic (45 de ani), apărătorul Nilton Santos („enciclopedia fotbalului", cum îi spun suporterii și ziarele) a renunțat definitiv la fotbal. Și-a cumpărat o mică farmacie și un magazin cu articole de sport în zgomotosul cartier Botafogo din Rio de Janeiro.

Destinul celorlalți zece veterani mai e legat într-un fel sau altul de fotbal. Portarul Gilmar dos Santos Neves, de pildă, mai face încă parte din echipa „Santos". Dar vîrsta își spune cuvîntul, încît el se ridică tot mai rar de pe banca rezervelor. La începutul anului 1969, de altfel, s-a petrecut un episod ieșit din comun, cum se poate întîmpla cred numai în fotbalul brazilian. În goană după bani, conducerea clubului a făcut tot soiul de combinații, încît pînă la urmă s-a ajuns ca „Santos" să aibă două meciuri în aceeași zi. Unul în Argentina și celălalt în orășelul Maringa din statul Sao Paulo. În Argentina a plecat, evident, echipa primă, iar la Maringa rezervele în frunte cu Gilmar. Și veteranul a jucat cu atîta foc, încît în ziare au apărut nenumărate articole care cereau revenirea lui în poarta naționalei. Dar Gilmar a refuzat această onoare, deși a acceptat să joace în meciul împotriva selecționatei Angliei din 12 iunie 1969, apărînd pentru a suta oară poarta selecționatei braziliene. După care s-a străduit să-și asigure o „bătrînețe liniștită": are o mică firmă juridică și cîteva oferte avantajoase din partea unor mari companii care ar vrea să-l vadă pe „bicampion" directorul lor pentru problemele „de relații externe și propagandă".

Orlando, în vîrstă de 33 de ani, a jucat mult timp la „Santos", dar în 1969 a izbutit să se transfere la clubul tinereții lui: „Vasco da Gama", devenind căpitanul echipei. Un alt vlăstar al „Santos"-ului, Zito, socotit de mulți drept cel mai talentat mijlocaș din istoria fotbalului brazilian, a rămas antrenor la acest club.

La 13 iunie 1968, a intrat pentru ultima oară pe teren în componența selecționatei Djalma Santos în vîrstă de 39 de ani, fundașul dreapta care timp de 16 ani i-a uluit pe suporterii de pe toate continentele. În minutul zece, meciul cu uruguayenii a fost întrerupt și stadionul s-a ridicat în picioare ca să-l salute pe „bătrînul Djalma", care pășea pentru ultima oară pe gazonul „Maracanei". Djalma Santos visase toată viața să-și deschidă un mic atelier de cismărie, de aceea a cerut clubului său „Palmeiras" să-l vîndă echipei „Atletico" din Curitiba care îi oferise o sumă importantă de bani. „Palmeiras" a acceptat și acum Djalma joacă alături de vechiul lui coechipier Bellini, care a cerut la rîndu-i clubului său, „Sao Paulo", să-l transfere la Curitiba.

Alți doi veterani, Vava și Didi, au plecat să-și caute norocul în străinătate. Vava, unul din bombardierii „echipei de aur", s-a vîndut mai întîi echipei madrilene „Atletico", după care a peregrinat pe la multe alte cluburi. În ultimii ani a jucat în Mexic și S.U.A. Dar la începutul lui 1969 s-a înapoiat în Brazilia. A îmbătrînit, a devenit greoi, încît nici un club mare nu se mai interesează acum de „Leul cupelor".

Didi, „prințul negru", antrenează acum echipa Perului, pregătind-o pentru campionatul mondial din acest an și începe să fie cotat în cercurile fotbalistice la fel de bine cu Didi-jucătorul.

A încetat să joace, dar nu s-a despărțit de fotbal nici extrema dreaptă Zagallo. Acum trei ani a devenit antrenorul echipei „Botafogo".

După cum ați remarcat, desigur, am vorbit despre toți eroii „echipei de aur", în afară de Pele și Garrincha. Sînt celebrități care merită un articol special.

I. Fesunenko

globul globul
globul globul globul
globul globul globul glob
globul globul globul globul gl
globul globul globul globu
globul globul globul globul glo
globul globul globul globul
globul globul globul globul glol

IRAN

Fabulosul tezaur subteran

Privită de pe versantele stîncoase ale munților Elburs care constituie fundalul părții nordice a Teheranului, capitala Iranului pare un imens covor persan: culori strălucitoare, linii bizare de străzi și scuaruri, pătrate și paralelograme de imobile înălțîndu-se spre cerul azuriu.

De altfel am și avut nevoie de trei ore spre a ajunge din zona muntoasă a orașului la periferia sudică. Somptuoasele hoteluri particulare, dintre care unele construite într-un stil ultramodern, cedează încetul cu încetul locul unor edificii din beton armat care adăpostesc birouri și administrații de firme. Pe străzi e o mare forfotă de mașini. Spre sud, însă, încep cartiere alcătuite din căsuțe joase, în tradiționalul stil musulman. Străzile, neasfaltate, sînt străbătute doar de care țărănești trase de catîri. Căci în capitala iraniană, trecutul convietuiește cu prezentul.

Muzeul tezaurului coroanei deschis acum circa zece ani în subsolurile de beton ale Băncii centrale din Iran reflectă elocvent multiseculara istorie a țării. În vitrine din sticlă incasabilă, luminate de minuscule tuburi fluorescente, sînt expuse coroane și spade, talere și coliere, sipetele și o multitudine de alte obiecte de aur, argint și platină, pietre prețioase de o frumusețe inegalabilă. Iar printre ele unul din cele mai celebre diamante din lume: „Darya - e - Noor", („Oceanul de lumină"), cunoscut încă din vremea Marilor Mogoli. Mai există apoi faimoasa coroană a dinastiei Pahlavi, incrustată cu cîteva mii de diamante, smaralde, safire și perle, globul terestru al șahului Nasr-ed-Din, la confecționarea căruia s-au utilizat circa 18 kg. de aur și peste 51.000 de pietre prețioase. Într-o vitrină se aflau niște compartimente goale, pentru coliere, cercei și inele și ghidul ne-a informat că toate acele bijuterii, aparținînd împărătesei, se aflau atunci la majestatea sa care urma să participe la o recepție oficială.

Această adevărată cascadă de comori atestă măiestria bijutierilor care își transmit secretele din tată în fiu. În cursul călătoriei mele prin țară am văzut multe ateliere meșteșugărești în care tineri și adolescenți șlefuiau piese de aramă și bronz, pietre prețioase; foarte apreciată e celebra peruzea de Meshed, cu cele mai subtile nuanțe de bleu care se pot imagina.

Străbătînd drumurile Iranului ți se pare, de altfel, că fiecare piatră e un martor mut al legendarei și dramaticei istorii a popoarelor orientale. Cu multe veacuri în urmă, pe acele coline și prin văile dintre ele au trecut carele de luptă ale lui Darius și a galopat celebra cavalerie a lui Alexandru cel Mare...

Vladimir Li

— Va rezista oare?

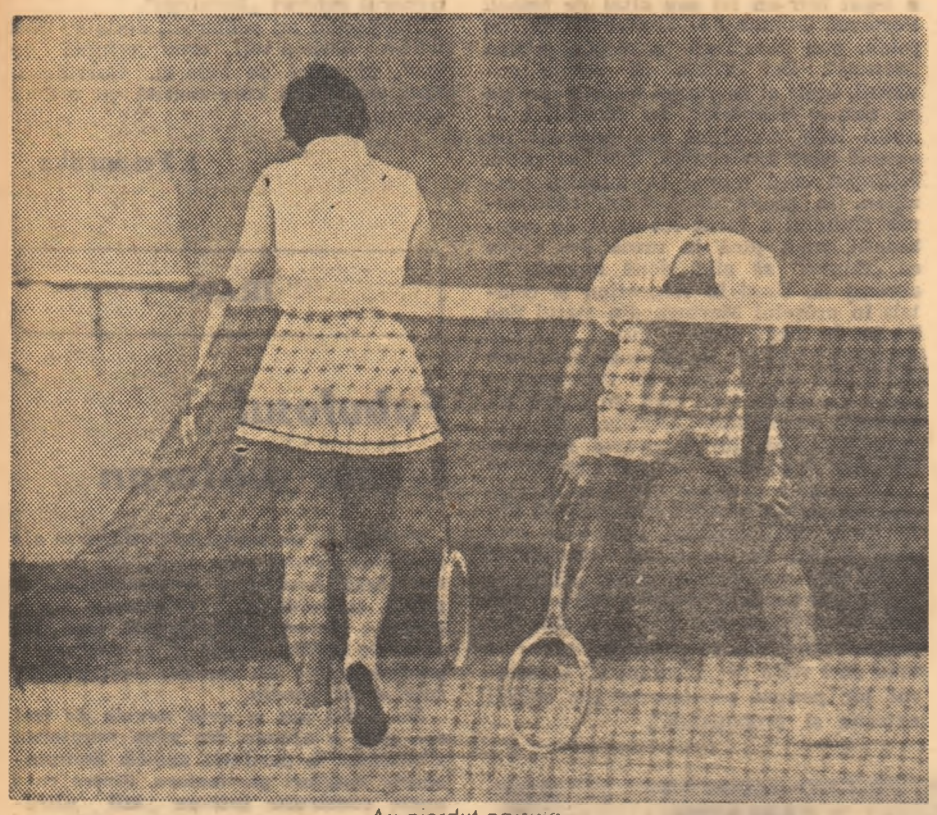

Au pierdut partida...

Foto : A. Iakovlev

LUMEA DE PE PERETE

Geronimo şi călugăriţele

Autorul rindurilor de mai jos, Gerald Durrel, e un cunoscut explorator şi naturalist englez. El a publicat, in afara lucrărilor sale ştiinţifice, o serie de cărţi in care descrie viata plină de aventuri a animalelor. Reproducem, după revista „Nauka i jizni", fragmente din însemnările lui Durrel intitulate „Lumea de pe perete".

„...Casa în care urma să ne instalăm m-a încîntat de la bun început. Şi mai mare mi-a fost însă încîntarea cînd într-o încăpere am descoperit un liliac care atîrna cu capul în jos şi chiţăia supărat. Am sperat că liliacul nu ne va părăsi. Curînd însă el şi-a luat zborul şi n-a mai revenit.

În schimb abia acum am avut prilejul să le cunosc mai bine pe călugăriţe. Colina pe care se afla casa mişuna de aceste insecte. Erau exemplare foarte mari, cum nu mai văzusem. Seara, atrase de lumină, zburau prin încăperi, se aşezau pe mese şi pe scaune sau se plimbau cu paşi mărunţi, întorcîndu-şi capul cînd la dreapta, cînd la stînga, şi privindu-ne fix cu ochii lor sferici. N-am ştiut că pot fi atît de mari. Unele exemplare erau mai lungi de 11 cm.

Portretul unei doamne : Cecily

Se comportau de parcă casa noastră ar fi fost domeniul lor de vînătoare. Acelaşi lucru credeau însă şi şopîrlele-geckoni, care locuiau într-o crăpătură a zidului ce împrejmuia grădina. De unde un permanent conflict între călugăriţe şi şopîrle.

Un geckon s-a obişnuit să vîneze, seară de seară, in dormitorul meu. Era indemînatic şi inteligent. L-am botezat Geronimo, în cinstea unei căpetenii indiene din America de Nord. În colectivitatea de şopîrle, Geronimo era o personalitate ieşită din comun. În primul rînd, locuia singur sub o piatră şi nu suferea ca alţi geckoni să se apropie de domeniul lui. Apoi, nimeni din neamul lui nu cuteza să pătrundă în dormitorul meu cît timp Geronimo se afla în el. Se trezea primul, ieşea de sub piatră şi se căţăra impetuos pînă la fereastra dormitorului, înainte ca ultimele raze ale soarelui să se stingă. Pe pervaz se oprea, gîfîind, inspecta cu privirea încăperea şi dădea din cap grăbit. Poate că mă saluta în felul lui ori poate că îşi exprima bucuria că în dormitor nu se aflau rivali. Cînd se întuneca de-a binelea şi în casă se aprindea lumina, Geronimo se căţăra pe perete spre locul lui preferat, lîngă tavan, aşteptîndu-şi victimele : ţînţari, buburuze, fluturi, ba chiar gîndaci de dimensiuni respectabile.

Cu rivalii care încercau să-i încalce teritoriul era neîndurător. În clipa cînd pe pervaz apărea un alt geckon, în dormitor se auzea un foşnet sec : Geronimo gonea pe tavan ca o săgeată, cobora la fel de vertiginos pe perete şi ateriza pe pervaz. Înainte ca intrusul să-şi dea seama ce se petrece, Geronimo sărea drept pe coada lui, îşi încleşta fălcile pe ea şi, ca un buldog, începea s-o scuture furios. Mai întîi zăpăcit de acest mod de atac ieşit din comun, intrusul recurgea apoi la cunoscutul mijloc de apărare al şopîrlelor, adică se retrăgea lăsîndu-şi coada pradă adversarului. Gîfîind, dar victorios, Geronimo mai zăbovea puţin pe pervaz, ţinînd între fălci coada rivalului, care încă se mai zbătea. După ce se încredinţa că inamicul dăduse bir cu fugiţii, devora coada-trofeu şi nu-şi lua aerul calm şi satisfăcut decît cînd abdomenul i se umfla după acest ospăţ atît de copios.

Dar, cum spuneam, călugăriţele vinau şi ele în dormitorul meu. Geronimo făcea eforturi disperate să le prindă ; insectele erau însă mai iuţi decît belicosul geckon. În plus, ochii lor sferici erau la fel de ageri ca ai şopîrlei, încît Geronimo şi călugăriţele erau adversari demni unul de celălalt.

Într-o seară, una din călugăriţe, cea pe care o botezasem Cecily, a zburat zbîrniind sonor prin încăpere şi a aterizat destul de aproape de locul unde Geronimo înfuleca de zor un fluture. Încremenit de atîta îndrăzneală, geckonul şi-a întrerupt ospăţul, holbîndu-se la Cecily. Călugăriţa era de dimensiuni neobişnuit de mari şi geckonul părea că şovăie. După cîteva clipe, revenindu-şi din uimire, Geronimo a hotărît însă să treacă la acţiune. Şi-a şters gura de tavan, a dat din cap, încercînd parcă să se transpună într-o stare de furie maximă şi a pornit să alunece pe perete. Cecily îl privea din cînd în cînd cu o prefăcătorie specific feminină. La un moment dat Geronimo s-a oprit, gîfîind îngrozitor. Nepăsătoare ,Cecily studia cu rivnă o crăpătură în tencuială, de parcă n-ar fi existat geckoni pe lume. Asta era prea de tot ! Geronimo a pornit ca din puşcă şi... stupoare ! Cecily şi-a luat zborul, dar s-a întors îndată pe acelaşi loc, de data asta însă în poziţie de luptă : cu aripile desfăcute, labele din faţă pregătite de atac. Geronimo şi-a pierdut cumpătul şi a făcut un salt înapoi. Nu era, totuşi, de demnitatea unui geckon să se lase intimidat de o călugăriţă. Geronimo s-a avîntat dar şi a sărit spre insectă, înşfăcînd-o de torace ; Cecily şi-a înfipt acele de pe labele anterioare în corpul geckonului şi, ca doi bătăuşi încleştaţi, s-au rostogolit pe tavan şi pe perete. Apoi s-au odihnit puţin, pregătindu-se pentru runda a doua, fără să slăbească însă strînsoarea. Din motive pe care nu le puteam înţelege, Cecily încerca să-l tragă pe Geronimo de pe perete pe podea, în timp ce el părea la fel de hotărît s-o tragă pe Cecily pe tavan. Dar nu s-a întîmplat nici una, nici alta. O mişcare neîndemînatică şi părţile beligerante au căzut pe cuvertura de pe pat. Epuizaţi, privindu-se cu ură, adversarii şedeau alături pe cuvertura sub care mă aflam eu. N-aveam nici un chef ca acele Cecily-ei să mi se înfingă în piele, încît, tiptil, m-am dat jos din pat. În aceeaşi clipă duşmanii s-au năpustit din nou, cu o furie oarbă, unul împotriva celuilalt. Cecily pierduse o labă şi avea aripile sfîşiate. Geronimo arăta mai rău : nu mai avea coadă, spatele îi era însîngerat, labele zgîriate. Un ultim efort, însă, un atac fulgerător şi capul Cecily-ei a dispărut în gura geckonului...

Bătălia se încheiase. Geronimo şi-a ridicat capul zgîriat şi m-a privit cu ochii lui aurii. A rămas aşa un timp, însîngerat, schingiuit, dar victorios. Ba mi-a dat chiar voie să-i tamponez cu vată rănile de pe spate. Apoi s-a tîrît pe perete spre pervaz şi s-a retras în culcuşul lui de sub piatră. În seara următoare s-a aflat, însă, din nou la post, pe tavan, agitîndu-şi vioi ciotul de coadă..."

Fabulă modernizată
Desen de A. Grunin

MICA ENCICLOPEDIE

Falere şi cununi

Toate drumurile duc la Roma... Tot într-acolo ne duce şi istoria decoraţiilor.

Ca recompensă pentru vitejia arătată în luptă, romanii antici înmînau ostaşilor, într-un cadru solemn, semne distinctive. Primele decoraţii menite să sublinieze comportarea eroică a soldaţilor au avut astfel forma de brăţări sau lănţişoare de argint şi aur. Mai tîrziu ele au fost înlocuite de aşa numitele arme de onoare şi de falere, nişte plăci de metal strălucitor cu imaginea unor zeităţi sau comandanţi de oşti. Ca şi decoraţiile de azi, falerele erau purtate pe piept.

Pe o treaptă superioară în ierarhia decoraţiilor erau cununile. Fiecare cunună avea tîlcul ei. Astfel, ostaşul care în toiul luptei salva un camarad rănit era decorat cu o cunună de stejar. Ostaşul care escalada cel dintîi zidurile unei cetăţi inamice sau valurile ei de apărare primea o cunună crenelată, care amintea un zid de cetate.

,Obiceiurile vechilor romani au fost preluate de multe popoare. Cel mai răspîndit semn distinctiv a rămas medalia, purtată pe piept, simbol că din cele mai vechi timpuri ostaşii îşi apărau ţara cu pieptul.

UN REPERTORIU INEDIT

Cîntecele pădurii

E mai simplu, desigur, să inregistrezi trilurile păsărilor cîntătoare decît să le transpui pe note. Dar ornitologul leton K.M. Grigulis a ales totuşi a doua metodă. Mai mult, a elaborat chiar un procedeu original de notare a „ariilor" interpretate de păsările cîntătoare, care permite redarea celor mai subtile nuanţe ale glasurilor lor.

K. Grigulis a reuşit să noteze cîntecele a 70 de păsări. Evident pe primul plan sînt melodiile celebrei soprane de coloratură care e privighetoarea, dar nu lipsesc nici cîntecele ciocîrliei, ale piţigoiului, ieruncei, corlei etc. În plus, studiind glasurile cîntăreţelor înaripate şi trăind în preajma lor, ornitologul a învăţat să le imite glasurile atît de bine, încît păsările, păcălite, răspund la chemarea lui.

Lui K. Grigulis i-au trebuit cîteva zeci de ani pentru a aduna această interesantă colecţie de cîntece. Acum în calitatea lui de specialist ornitolog el e invitat deseori la conferinţe cu caracter ştiinţific sau popularizator, în cadrul cărora asistenţa are prilejul să audieze, în sală, frumoasele cîntece ale pădurii.

Poşta concursului

Pentru corespondenţii care ne-au cerut lămuriri suplimentare în legătură cu trimiterea răspunsurilor menţionăm că :

Răspunsurile trebuie scrise foarte citeţ, de preferinţă **nu** pe fîşia de revistă unde au fost publicate, cu specificarea numelui, prenumelui, adresei şi vîrstei trimiţătorului.

Răspunsurile **nu** trebuie însoţite de repetarea întrebărilor.

Ele trebuie trimise **toate o dată**, însoţite de cele 10 bonuri de concurs şi în termenul indicat, adică pînă la 8 mai a.c. (data poştei de pe plic).

Poşta medicului

(Urmare din pag. 8 a)

M. A. — Bucureşti : 1) Spre deosebire de zahăr, majoritatea zaharurilor din miere sînt formate din glucide simple — glucoză şi fructoză — direct asimilabile, care nu mai necesită deci o prelucrare prin digestie. Odată asimilate în organism, zaharurile din miere sînt arse complet, pînă la stadiul de bioxid de carbon şi apă, eliberînd energie în toate etapele de descompunere prin care trec. Nu acelaşi lucru se întîmplă cu zaharoza din zahărul de sfeclă, care nu poate fi folosită decît după ce a fost transformată prin digestie în glucoză şi fructoză, lucru realizat cu preţul unui mare consum de energie. Iată de ce prin conţinutul său în zaharuri, mierea este un excelent reconfortant în stările de oboseală, surmenaj fizic, efort muscular, iar, prin natura acestor zaharuri, un aliment cu însemnate proprietăţi dietetice (laxative, limitează dezvoltarea florei de putrefacţie din intestin etc.). 2) Ca şi alte produse mult solicitate, Pepsi-Cola este şi el „victima" unor teorii fanteziste, fără nici o bază obiectivă.

VOICU EMILIA — Bucureşti : Realizări interesante în domeniul patologiei ochiului au fost obţinute şi la noi în ţară. Adresaţi-vă clinicii oftalmologice de la Spitalul Colţea, cazul dv. fiind demn de toată atenţia.

MITITELU MARIN — Com. Criscior (Hunedoara) : 1) Este necesar să fiţi văzut de un specialist calificat. Citiţi şi răspunsul dat sub : Voicu Emilia — Bucureşti. 2) Apa minerală pe care o consumaţi fiind o apă „de masă", o puteţi bea fără grijă. Mai ales că i-aţi descoperit şi virtuţi inedite.

B. C. J. — Bucureşti ; MOROŞANU VASILE — Tecuci : Sînt consecinţe care se vor remedia cu timpul. Luaţi înainte de momentul oportun Bergonal şi Napoton, cîte 1 drajeu şi faceţi cîteva cure de Bromoval 3 tabl./zi, 10 zile lunar asociat cu Ser neurotonic zilnic cîte 1 fiolă s.c.

S. I. — Suceava : Cu sau fără tulburări, guşa trebuie tratată. S-ar putea ca mai tîrziu să fie... prea tîrziu.

D. B. — Bucureşti : 1) Misoginismul dv. nu e justificat. Un aforism francez spune că nimeni nu se poate considera căsătorit într-adevăr, dacă nu e capabil să înţeleagă ceea ce nu spune soţia. 2) Postul absolut e contraindicat în obezitate. Au fost semnalate chiar cazuri mortale datorate fenomenelor hemoragice intracerebrale (stressul consecutiv postului). Vă recomandăm noul preparat românesc Silutin, 2 tabl. pe zi, cîte 1 înainte de mese.

NELU NELU — Bucureşti : Am pus întrebările dv. la... computer. Iată răspunsul : 1) — b ; 2) — a ; 3) — Nu ; 4) — Nici computerul nu cunoaşte cea mai reuşită metodă pentru „dezvoltarea inteligenţei". Poate că se va descoperi în viitor un asemenea procedeu. Deocamdată nu s-a pus la punct nici o metodă mai puţin... reuşită ! 5) — a.

B. Y. G. — P. Neamţ : 1) Citiţi răspunsul dat sub B.C.J. — Bucureşti. 2) Despre acnee am scris de nenumărate ori în această rubrică, ultima oară în nr. 12 1970. 3) Sînt probabil lipoame ; consultaţi un chirurg. 4) Nu are nici o legătură — dar nici una — cu sifilisul. 5) Nu influenţează ereditatea.

ÎNTREPRINDEREA DE INDUSTRIE LOCALĂ Nr. 1

BRĂILA

Piaţa Hristo Botev, Bloc A2, Telefon 12990

Produce şi livrează fără repartiţie, pe bază de comandă, avînd asigurată materia primă, următoarele :

- Guri de ham, din fire sizal, şţreanguri, căpestre
- Odgon, orice diametru, frînghii rufe, sfoară tapiţerie
- Plăpumioare matlasate pentru copii, jachete cu bonete matlasate, garnituri din finet şi pichet pentru copii
- Diferite confecţii de vară din indian pentru copii
- Roabe metalice cu roată din cauciuc masiv
- Dulapuri metalice pentru haine, acte şi scule
- Săpun de rufe de 45 şi 60% grăsimi
- Luminări galbene şi albe
- Luminări pentru nunţi şi botez
- Jucării din lemn într-un bogat sortiment
- Produse din masă plastică (sunători pentru copii, răţuşti, stropitoare)
- Diverse alte produse din mase plastice la comanda beneficiarului
- Paturi metalice tip internat, valoarea sub 300 lei
- Agrafe şi clipsuri
- Chei aragaz pentru desfacerea piuliţei de siguranţă
- Cuiere pom cu 5 braţe
- Suporturi şervetele
- Suporturi prosoape de perete din masă plastică
- Suport hîrtie igienică, masă plastică
- Trusă voiaj cu 6 furculiţe
- Coşuri din răchită pentru zarzavat
- Fărăşe din material plastic
- Rachete cu mingi din material plastic
- Construcţii metalice uşoare
- Rezervoare metalice pentru depozitare, pînă la 50 000 l.

VACANŢA SE APROPIE !
PREGĂTIŢI-VĂ DIN TIMP GARDEROBA DE SEZON

O colecţie modernă de pantaloni lungi cu jachetă, din ţesături de bumbac şi bumbac cu poliester vă aşteaptă în magazinele şi raioanele de confecţii.

Croiala lor tinerească vă conferă o alură cochetă.

UZINELE CERAMICE PLOIEŞTI

Bd. Republicii nr. 285

produc şi livrează pe bază de comenzi directe

Articole sanitare din porţelan

vase WC; lavoare; accesorii de baie în dimensiuni diferite, care măresc gradul de confort al locuinţelor civile şi industriale.

Informaţii suplimentare la telefon 2.35.62.

COMBINATUL Textil GALAŢI

B-DUL REPUBLICII Nr. 158 Telefon 16135

PRODUCE :

- ŢESĂTURI DIN BUMBAC ŞI CELOFIBRĂ, imprimate, uni, în desene şi culori moderne şi variate
- LENJERIE BĂRBĂTEASCĂ ŞI DE FEMEI (cămăşi, pijamale etc.)
- FRÎNGHII ŞI SFOARĂ în diferite grosimi (din cînepă)

Covorul fermecat

Pînă mai deunăzi, soarta nu-mi zîmbise niciodată. N-am găsit comori, nimeni nu m-a blagoslovit cu vreo moştenire, nu mizam mai mult de o rublă la loterie... Şi aveam două fiice... Tot ce agonisisem era rodul muncii mele. Şi deodată — victorie.

S-a întîmplat la Taşkent, în ultima zi de deplasare. Eram în bazar şi un bătrîn simpatic, cu tiubeteică, s-a apropiat de mine şi mi-a propus să cumpăr un covor. Puţin uzat, dar frumos încă. Un covor de doi metri jumătate pe patru. Preţul — o nimica toată.

„Prea ieftin", mi-am spus şi l-am întrebat pe vînzător:

— E al dumitale covorul?

— Allah, se poate să vorbeşti aşa?! mi-a răspuns indignat bătrînul. Fii fără grijă. Ia-l. O să fie o frumoasă amintire din oraşul nostru.

Am adus covorul acasă, l-am desfăcut şi, deodată, a început să se ridice în aer. Şi eu şi nevastă-mea am rămas cu gura căscată.

— Covorul-fermecat! a exclamat fiica cea mai mare, apucîndu-l zdravăn, înainte de a se pierde în văzduh.

— În sfîrşit, ai avut şi tu noroc o dată! a observat soţia.

Simţeam şi eu acelaşi lucru. A doua zi dimineaţa m-am ras în tihnă, fără nici o grabă, mi-am luat liniştit micul dejun, m-am instalat confortabil pe covor şi p-aci ţi-e drumul... Am semnat condica cu trei minute înainte de a fi ridicată de la poartă. Dar n-am apucat bine să-mi scot hîrtiile din birou, că m-a şi chemat şeful.

— Ivuşkin, cu ce-ai venit astăzi la birou?

— N-am venit. Am zburat, i-am spus eu, mîndru. Cu un covor fermecat.

— Aşa, vasăzică... Zvonurile se confirmă. Şi din ce bani, mă rog, ţi-ai cumpărat covorul...

— Din banii de deplasare. Ba mi-a mai rămas ceva.

— Minţi, Ivuşkin; las-o încurcată, m-a avertizat grav şeful. Te sfătuiesc prieteneşte, nu ca şef, ci ca vechi coleg... Donează covorul creşei, cît mai e timp. Altfel, nu te văd bine...

Evident, nu l-am ascultat sfatul. Am explicat cum stau lucrurile peste tot unde trebuie. E adevărat, n-a fost deloc uşor. În schimb, însă, distanţele dispăruseră pentru mine. Mă instalam în tribuna stadionului cît ai clipi din ochi. Pădurea era acum, pentru mine şi familia mea, la o aruncătură de băţ. Mătuşa din Kuibîşev mă avea oaspete de două ori pe săptămînă. Şi unde mai puneţi că mă bucuram şi de tot confortul în cursul călătoriilor mele. Nici vremea urîtă nu mă putea împiedica să circul după pofta inimii.

Într-o zi a sunat la uşa apartamentului meu moscovit un reprezentant al Aeroflot-ului şi mi-a propus să-i vînd covorul.

— Nu pot. O dată-n viaţă găseşti aşa chilipir.

— Atunci îţi propun un schimb. N-ai vrea un elicopter ori, poate, un avion „Il—18"?

— Nu, i-am răspuns hotărît. Face mult zgomot şi consumă multă benzină. În caz de nevoie pot, eventual, să vi-l împrumut. O să-mi facă plăcere.

De altfel, covorul meu făcea multe servicii tuturor rudelor, prietenilor şi cunoscuţilor. Oricine avea nevoie să-şi care lemne, mobilă, cărămizi făcea apel la mine. Iar eu îl puneam la dispoziţia solicitantului cu dragă inimă. Puneam doar o singură condiţie: după folosinţă, să mi-l dea înapoi bine curăţat.

Eu îl foloseam tot mai rar. Era mai tot timpul ocupat cu fel de fel de transporturi. Dar, într-o zi, m-a oprit Mitka, şoferul autobazei din apropiere. Duhnea a rachiu, să-ţi întoarcă nasul.

— Mă iubeşti? m-a întrebat el, şucrîndu-şi vorbele.

— Te iubesc.

— Minţi, pui de căţea! Dacă te mai prind vreodată că împrumuţi covorul tău spurcat clienţilor mei s-a zis cu tine... Te tai... Te fac bucăţi şi te arunc la canal.

Şi, colac peste pupăză, cei de la serviciu nu mă mai trimiteau în deplasări.

— Am doi copii, le spuneam eu cu tîlc.

— Ai avion! riposta şeful.

— Covor nu avion.

— Nu avion! A-vi-on! N-ai nevoie de deplasări.

Atunci, am căzut pe gînduri. În definitiv ce sînt eu? Onasis? Nu. Ce-i nevastă-mea? Jacqueline? Nu. Daşa e o femeie serioasă. O să mă înţeleagă. Şi, la urma-urmei, ce mare scofală am făcut în viaţă? Am obţinut o recoltă nemaivăzută sau am văzut gene în stare pură? De ce tocmai eu să fiu scutit de coadă la casele de bilete, de alergătura cotidiană după autobuz? De ce?

— Mi-a mers cît mi-a mers. Dar acum ajunge! am hotărît.

Vineri am ieşit, cu întreaga-mi familie, afară din oraş, pentru ultima dată. Am făcut plajă. Fetele au strîns bureţi. Nevastă-mea a făcut o provizie de aer curat şi ne-am întors acasă, dar nu mai înainte de a face un tur de onoare deasupra oraşului. Iar sîmbătă m-am prezentat cu covorul la Consignaţie. Cînd mă uit, bătrînul cu tiubeteica în cap era şi el la sectorul covoare.

— Cumpără-ţi un covor, l-am îmbiat. Doi jumătate pe patru. Ieftin.

— Nu-i furat? s-a interesat bătrînul, pipăind covorul cu aer de cunoscător.

— Drept cine mă luaţi! am făcut eu jignit. Dar mi-am revenit repede şi am adăugat liniştit: Nici o grijă. Puteţi să aveţi toată încrederea. O să aveţi o amintire frumoasă din oraşul nostru!

V. Stroghin

Boxerul în orele libere

Primele jaloane ale civilizaţiei

Cum a apărut Nataşa?

Crivăţul se domolise abia spre seară. Apoi liniştea se aşternuse, în sfîrşit, în casa lui Kusokin, dar subliniată de nişte zgomote stranii.

La început se auzi un fel de ţăcănit, apoi răsună ceva, de parcă s-ar fi tras cu pistolul într-un geam şi, în sfîrşit, se auzi un scîncet de copilaş.

De ţăcănit era vinovat Mihail Kusokin care închisese televizorul, sunetul subţire îl pricinuise Maşa, soţia lui Mihail, care scăpase un vas de bucătărie, după ce îl spălase, iar scîncetul de copil...

„Ce aiureală" îşi spuse Mihail Kusokin. Un copil! De unde? Poate vreun pisoi? Deşi nu seamănă..."

Deschise brusc uşa camerei învecinate şi nu-i veni să-şi creadă ochilor. De-a latul divanului se afla un fel de pachet, de culoare roz-bombon, şi dinlăuntrul lui răzbătea scîncetul unui suflet aflat la ananghie.

— Maşa! ţipă Mihail Kusokin, înspăimîntat.

Femeia se ivi din bucătărie, în şorţ alb, de infirmieră.

— Ce s-a întîmplat? întrebă ea speriată.

Mihail Kusokin îşi ridică arătătorul cu teamă şi-l îndreptă spre pachet. Maşa îl desfăcu, grăbită, şi se întoarse spre soţul ei, zîmbind.

— Nu-i nimic. Ne-am sculat şi ni-e foame.

— V-aţi sculat? repetă Mihail Kusokin năucit de vorbele soţiei.

— Ne-am sculat şi vrem papă, îi explică Maşa.

— Dar cine-i ăsta?

— Ce ai, dragă? îl întrebă Maşa, îngrijorată. Cum cine-i? Copilul nostru.

— De unde?

— Ei, nu te mai laşi de glumele tale nesărate.

Abia în clipa aceea observă Mihail Kusokin talia zveltă şi alura sportivă a soţiei sale.

— Maşa! Ai şi născut? făcu el bucuros. Aşa, pe neaşteptate?! Femeile nasc la maternitate şi stau internate şapte-opt zile...

Soţia zîmbi tristă.

— Am fost şi eu internată. Nouă zile. Ai uitat? N-ai chemat tu un taxi, la miezul nopţii?

Mihail Kusokin ridică, nedumerit, din umeri.

— Nu-mi amintesc. Chiar eu... Maşenka, iubita mea! Avem un copil! Fată sau băiat?

— Doamne, dumnezeule! Fată, dragă! Doar o cheamă Nataşa.

— Nataşa? De ce nu m-ai întrebat şi pe mine ce nume să-i dai? Oricum, am şi eu o legătură cu făptura asta...

— Te-am întrebat. M-am apropiat de tine — tu erai în camera ta, în fotoliu, şi te-am întrebat: „Ce nume să-i dăm fetei?"

— Şi eu ce ţi-am răspuns?

— Tu, fără să-ţi dezlipeşti privirile de pe ecranul televizorului, ai ţipat: „Gol!" şi ai fluierat.

...Apoi, spre dimineaţă, crivăţul s-a pornit din nou. Începea o nouă zi: a douăsprezecea zi a campionatului mondial de hochei pe gheaţă.

S. Spasski

Fotografii se amuză

Muncă grea

umor umor umor umor umor umor umor umor

MICI POVESTIRI

Abjurarea lui Galilei

— Dragă Galilei, între noi fie vorba, şi eu cred că se învîrteşte.

Marele inchizitor îşi învîrti degetele, pentru a arăta cum se învîrteşte Pămîntul.

— Dar una e să crezi şi alta s-o spui. Eşti doar un om în toată firea şi n-ai înţeles pînă acum care-i diferenţa?

— Am înţeles! îi răspunse Galilei. Şi tocmai de asta o şi spun, nemulţumindu-mă doar s-o gîndesc.

— Atunci n-ai decît s-o spui, dar ai grijă să nu te audă nimeni. Pentru că altfel s-ar putea să ai neplăceri... Îţi aminteşti de Giordano Bruno?

Galilei îşi aminti.

„Am îmbătrînit, îşi spuse el. Mai am de înfăptuit multe lucruri. O activitate de mare importanţă şi n-aş vrea să mor înainte de-a o duce la bun sfîrşit.".

Sfînta biserică a primit abjurarea lui Galilei cu mare fast. Vinul, pregătit din sîngele celui salvat, a curs gîrlă. Iar atunci cînd s-a închinat un pahar pentru prietenia dintre ştiinţă şi biserică, Marele inchizitor i-a făcut cu ochiul lui Galilei şi i-a şoptit:

— Şi totuşi se învîrteşte.

— Mă iubeşte, nu mă iubeşte, mă iubeşte...

Umbra lui Hamlet

— Tată, ai rămas doar o umbră!

Umbra tatălui lui Hamlet clătină din cap, în semn de încuviinţare.

— Dar pînă nu de mult mai erai om... Şi încă ce om. Un singur cuvînt de-al tău putea pune în mişcare un regat.

Umbra făcu semn cu mîna; nu vroia să se lase pradă amintirilor.

— Toate astea sînt, într-un fel, stranii: omul trăieşte şi deodată... Poate că ar fi mai bine nici să nu trăieşti.

Domnea o linişte adîncă şi în această tăcere neclintită răsună ultima întrebare:

— Tată, să fiu sau să nu fiu?

Orologiul bătu douăsprezece şi jumătate. Mai trecuse o jumătate de oră din viaţa unuia şi jumătate de oră din moartea celuilalt...

— Să fii... Hamlet, să fii... dar încearcă să te ţii în umbră. Dacă nu, vei deveni tu însuţi umbră. Ţi-o spun cu umbra tatălui tău.

— Tu-mi vorbeşti ca umbră. Dar ce ar mai fi spus tatăl meu, în viaţă fiind?

Umbra unui zîmbet, umbra unui oftat şi, de abia auzite, cuvintele umbrei:

— Tatăl-tău?... O, tatăl-tău ar fi spus, desigur, altfel...

Felix Krivin

40 460

REDACŢIA: Bucureşti, Piaţa „Scînteii". Tel. 17 60 10. Abonamentele se fac la oficiile poştale
Tiparul: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii